96

ВОРХI ШЕРА ПЛАН ХХОАЧАШЪЯРА—БЕРРИГА НИЗ!

СЕМИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛА ШУ

ДIАДОЛАДЕННАД кердача 1965 шера хьалхара денош. Деррига советски хьалхаш ютий беррига низ оаргIаГIалькха кхъаьгаш да хьалхдоча денош- ца; жерда ноталоцаш яхара. Уж бIубенна да семилетка тIехьарца шу шоаш толамца чакхдоьхкарг хиларх.

Чуийина кхъаьгаш ца ухх деношка Нохч-ПалгIайчен кхъаьгамхой е. Цар хьалхарча деношца дена шерра социалистически яхь йоаржаьлй семилетка тIехьаьча шера план ханал хьалха кхоачашъярг.

ХIанз хьалхашка латта керттера декхар за дIадахача шера итогаш дика техка а тахьаь, ворхI шера план йизза кхоачашъяра чих шера де мел дезар белгалдаккха. Гучаяха еза керда торовашш, жерех биина пайда эца беза.

Машта латт хIанз республика промышленнеста хьаь? Вай доккхал а деш ала йиш я дIадахача шера ликкха толамаш дахьх хилар. Республика промышленнеста ханал хьалха — 25 декабре кхоачашйитг валови промышленни продукци арахецара шера плян. Сиццха деГIаух меккхашъта. Химически промышленность. ТIехкхоачашьнй меккдашъта скважинштта бурув тохара пIан а. Керда производственни мощносташ бохх бе дайоладалийтар, шера техникаяи IIимаяи пайда эцар, дужкхача радиоанализаторашеи изобретателашт творчески кхъхьегар бахьан ледаш 1963 шера- ца пийийча кхъаьгаьгамх оьсарле лаггъьннай 5 процент. Кхъьста дужкагIа дахьккад синтетически этилов спирт, полиэтилен, ишта кхы а. ДужкагIа аммIийнаьл наха эшаш дола товарашш.

ДIадахача шера карагIийнна доькхий гIулакхаш кхы а дужха да. Бакъа, кхъьста белгалдаха деза республика промышленнеста балха юкъе нийсденна хоачашъ боаьдарш. ДIадахача шера планаш кхоачаш да ешаш дужкка прединятеш йисей. Кхъьстагамх оьсарле лаггъьнра плян кхоачаш да ешаш 24 предприяти. Дукхача предприятешка чоагIа ледара лаггъ керда техника балха юкъеьхьаьрен производственни процессашта механизаци яреи бохх. ЦIхьаЛоча мотгиттанка дужкха оборудованн латт пайда на эцаш.

ТIехIерта кхоьсан лоаттабан арахецара продукци ликкал лаьхка хилийтара. ДIадахача шера соттаьн мебель арахецара фабрика, трикотажни фабрика, литейнн-механически завода, галантерейни фабрика арахеца дужкха продукци- брик йир госнисценке.

Моттиттерча Советаьгаьн чуйоаГIаьча промышленни предприяташ- ца ледара латт экономически бохх.

Кхоачамбоацарш дужка да республика гIишлонхой балха юкъе, иштта бурув леттача а.

ХIанз республика промышленноста боллоацца хьалхаька латта сийлен декхар дIадахача шера балха юкъе хинна кхоачамбоацарш хьалхъарча деношка ледиз дIадахара деррига низ тIаберзабар. ВорхI шера план йизза кхоачашъярг йолаш вIаштIехьбаккха беза болх массайолча моттиг. ТIхьаккха предприяти хила йиш я пI план кхоачаш да ешаш.

Еррига предприятешка теркам тIабахийта беза технико-экономически хьоькхамаш тоазара. Уьх шера планах лаьрхIад республика еррига промышленносте гIолла кхъьгагама оьсарле 5,5 процент лаьхъе, ца дахьъе моттиттерча промышленносте—2,1 процент. Из декхар кхоачашце деза халача балхашта механизаци яриг, керза техника юкъйолаьрца. оборудовани тоазрца, производственни мощностех хуьхха гIа пайда эцарна.

Уьх шера кхъьста дуккагIа хьалъергьга капитальни гIишлош, вах чубаха пIеношш. Шоай болх пIенхаштта тоабара чоагIга кхъьга леза республика гIишлоихоша. Хилийта йиш я пI хьалъеьн латтача дуккаха объекташка ружкка дIаледкъаш йола моттиташ. Пишлош хьалъеча шерра юкъеьхьа еза дикагIйола индустриальни методаш, гулъеча ашкабетонни конструкцеех пайда а эцаш. Шенхаштта кхоьсам лоаттабе беза къаьхьегама дисциплинна лаьхъяра, гIишлош хьалъеча массайолча моттиташкара кхъьстагам дика вIаштIехьбаккхара.

Республика халкъ боахам дIаьхо дегIаьбалабара доккхий лехха- раш кхоачашце лаьрхIаз уьх шера. Валови промышленни продукци соахкарчуз дужкагIа арахеца лаьрхIаз уьх шера 19,3 процент, ту лаьхъе мехха- хьаьта — 23,2 процент, газ—47,6 процент, пIарфин доаккхийга—16,7 процент, синтетически спирт — 22,5 процент, мехдаьхьта аппаратура—17,6 процент.

Уж лекхараш йизза кхоачашце йиш йолаш я. Цу гIулакха эшаторонаш а я республике Бертердар да царех биззаа пайда а эцаш болх кхетамца вIаштIехьбаккхар. Вай республике лукхха предприятеш я паччахьалкхен пIан, тIаийца социалистически лекхараш кхоачаш а леш, коммунистически хьисанс кхъьстагаш. Шерра пайда эца беза цар опытах. ХIара ленна заланеш кхоачашъеш ритмично болх беш хилийта еза хIара предприяти. Iалламате боккха лоаррIам болаш гIулакх за арахецца продукци дикал лаккъер. Нахадаш кхоьсан лоаттабе беза дика мара продукци ара на хецара.

Уьх леношка московски тхьоп ленинградски барайттен объединенешца, заводаца, фабрикаца керда социалистически декхараш тIаийца: цар лаьрхIаз, уьх кхаьдгIиъ шера йиллаонца кхьана арахецца продукци лоаррIамегIарча тайнай дикал лунен тIарча эгIара дикагIга стандартгI боарамга кхоачаш. Партеи правительстван могабаьб из болам. Из болам хьалоаьаш бI Нохч-ПалгIайчен кхъьгагамхой а. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я пI яхьана дужкагIа коллективаш юкъеьоза.

ЧоагIга йоаржае семилетка тIехьъара шу толамца чакхдаьхкара йола йхь. Беррига низ тIабахийта уьх шера план а. хIаьта еррига ворхI шера планн а йизза кхоачашъяра.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ПIалгIай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 4 (4018). ШОАТТА, 9 январь, 1965 шу. Мах 2 коп.

МОСКВИЧИЙИ ЛЕНИНГРАДЦИЙИ БОЛАМ БАРЖАШ ЛАТТ

Доазод лехьарча дикагIа йолча образецел эшажагIа йоаца продукци арахецар духьх яхь йолаьлча московчийи ленинградцийи инициатива чIоаттIа хьаллаьлар мехка заводашкеи фабрикашкеи. Продукце дикал лакхъергIойла, машинаеи кхыча тIамашеи да йохкуи йоаккха за йIаьхъергIойла хаьдда гIулакхаш чаккхаха дерхIаш я предприяттеи коллективашеи.

Тöмлиеи шлифовальни станокий завода производственникашца арахецача шлифовальни станоки дикал тоаергIойла гIулакхий планагга иоха а хьажа лаьрхIаз, лунен тIа дикагIа йолча стандарташка хьежжа уж эргаьлча тоаяра декхар шоаштт хьалхашка а оттаьлъ. Кхъьларча моделех йоаьла гергашлифовальни станокаш арахецарйоаьшш соца а яь, керлагIа йола агрегатаеи дукхха хьае йолалуш я предприяти.

ХIанз итт шу совгIа ха яьнай В. И. Ленина цIерачча Усть-Каменогорски свинцово-цинкови комбинато цIыьжжа ледараш да йоаГIаеи болх бу. ЦIхьаБакъъа, эргалоаеи кхоачалуш яц. Комбината коллективо чIоагIга рьаьа хинна гIаийца москвичийи ленинградцийи инициатива. Продукце дикал дIаЛо тоаергIойла чуьхара кхоачамаш лохаш ба ергIача цехашкарен лабораторешкарен эзарашт наьх. «Советски яле— эгIара дикагIа я» яхаш девиз а йолаш я йолаш беш ба ца йиш.

Киевски станожий-автоматий завода продукци шерра йоьзаш я дукхача мехкашка. Из хьокха оттаьл хинвай Лейпциг, Генуе, Токио хиннча дунен хьалкъашца юкъерча выставкашка. Москвичаеи ленинградцашеи дIаЛолалаь гIулакх хьал а лаьца, хIанз агрегатий конструкци эргаьлхаеи тоаеи, кхы а тешамагIа тух хилийтар дуьхьа кхъьгеаеи ба станокаш ерат. Уьх шера пар аралехецарйолу автомат цкъан ахазеи ха йIаьхьагIа йолаш хургьа.

(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД. Адмиралтейски завода кемаш дераш фордa тIа леда «Михаил Тухачевский» яха чкъьарий консервни завод (укх сурта тIаргъар) хьалъьн боалаш латт. Консервашт итхкагIа арахеца йиш хургйолаш бекъонца йола автоматически линеш уттаьлу кердача кема тIа.

И. Баранова сурт.

ТАСС фотохроника.

ИЗ БАШХА-ДИКА ГIУЛАКХ ДА!

Тхъо московски барайтта ленинградски предприятеша дIаЛолалаь дика гIулакх хьаллоацан чIоагIа раьза боаьш кхъьмаьлаш тир болхлой собране «Старорогнефта» НПУ гIишлой-монтажни управлене, коммунистически кхъьгагама цIи яккхара кхъьсам лоаттабеча. Н. И. Сигаева кулгалдеча турбопроводаш йохкача слесарий бригада. Малгобек—Возненсенкхан — Хаян - Корт яхача газопровода керттерча трапни установка монтажни балхаш леш цу коллективо тIехкхоачашдир дIаЛахача шера тIаийца лекхараш.

Москвичаеи ленинградцашеи уьх гартгарча кхаьдиъ шера арахецаеи йолча лоаррIамерча продукцей тайнаш дунен тIа дикагIа йолча стандартий боарамга кхачийта, аьнна тIаийца декхар боккача пайдане а хьаллаца дезаеи а хилар дийцар кхъьмаьлаш даьча электросварщика Сабиров Абубакира, слесара Попов Николая, газоэлектросварщика Мелишак Ивана.

А. ТИЩЕНКО

Химически гигант хьалъерий цIей

ЧЕРКАССЫ, 7 январь. (ТАСС-а корр). Комсомола ерригсоюзни удари гIишлоне — азотни удобренеш арахецца Черкасски декхараш тIаийца: цар лаьрхIаз, уьх кхаьдиъ шера йиллаонца кхьана арахецца продукце лоаррIамегIарча тайнай дикал лунен тIарча эгIара дикагIга стандартгI боарамга кхоачаш. Партеи правительстван могабаьб из болам. Из болам хьалоаьаш бI Нохч-ПалгIайчен кхъьгагамхой а. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я пI яхьана дужкагIа коллективаш юкъеьоза.

ЧоагIга йоаржае семилетка тIехьъара шу толамца чакхдаьхкара йола йхь. Беррига низ тIабахийта уьх шера план а. хIаьта еррига ворхI шера планн а йизза кхоачашъяра.

ГIИШЛОНХОЙ ДОШ

«Грозномстрой» треста № 4 йолча гIишлой - монтажни управлене Сорокин Степан Михайлович кулгалдеча № 3 йолча участка коллективе дикача кхъьгама толамашца чаккхдаьхкар дIадахача шу. Гураьхьа хьалде лоаддаь 40 квартира йола пIа февраль беттта йистедаккха дезаш, даьма1965 шера январь беттта дIадоаккхарга аьнна керда социалистически декхараш тIаийца гIишлонхоша. ТIаийца декхар толамца кхоачашдерш латт.

Кхъьстагамх дика кхъьгаеш я коммунистически кхъьгагама цIи яккхара кхъьсам лоаттабеи йола из коллективе кердача шера. ХIара смена норма 115—120 процент кхоачаш а еш кхъьгаеш ба ца коллективна членаш.

И. Пимен.

КНР кулгалхошка моаршал луш яхьийта телеграмма

Новкъостанца Лю Шао-ци, Чжу Де, Чжоу Энь-лаьга телеграмма яхьийтай новкъостана А. И. Микояне А. Н. Косыгинеи Китайски Халкъа Республика председателла харжарца Лю Шао-ци, Чжу Де — Вориги- тайски халкъа виналлий собране председателла харжарца, Чжоу Энь-лай КНР Паччахьалкхен совета премьера поста тIа хьожаварца дуьзаделла уж чIоагIа лаьрхьала бувешан.

Советски наьх, йоаьх телеграмма тIа, лагаьлъа ханаш хьаьгIаеш гIалбол решаранца долча китайски халкъа хIара дика хIама параГI массаца доал, цо керда котелаш яхар лов царна социализм хьалъеча, машар чIоагIбар дуьхьа лоаттабеча кхоьсаме.

Телеграмма тIа белгалдоаккх. шишна а мехка юкъера, дотчагIаеи айхха барт-цхьоагIон гIулакхаеи хиаьн социалистически интернационализма принципий лаьра тIа пIаьхо беркате дегIаьхкулаьрах дерриганча аламаша империализмаеи цуна агрессивни уйлаштееи дуьхьала, машар, царГIаьо, къмий лоIам, социальни прогресс бахьан долаьр, коммунизма сийр ца иеьлаш котъьхар дуьхьа лоаттабеча кхоьсама юкъарча гIулакха юкъе лоаьа лоаррIамера дакъа хургилар.

(ТАСС).

Нох. Г. В. Склокина Нохч-ПIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялара хьакъехьара

НОХЧ-ПIАЛГIАЙ АССР ЛАККЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дужкача шерашка партийни органашца дика болх барах а ваьча дийнахь дена шоаторхе итт шу дизарца дуьзаделла а Нохч-ПIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойаь Сиповин Григорий Васильевича — КПСС Нохч-ПIалгIай обкомерча партийнойсе председателе.

Нохч-ПIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ПIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Секретарь Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный.
1965 шера 5 январь.

ВИКРОСКОПАШ-ГИГАНТАШ

СУМЫ, 7 январь. (ТАСС корр). Микроскопаш гиганташ арахецца кийчуьн я электронни микроскопийн электроавтоматикан Сумской завод. ХьалхарГIа хиннача образецел иоззл йоккхарГIа я уж. Цу приборех пайда эца йиш я биологоашца, медицаннца, химиканца.

Дуккхача тайп-тайпарча тохкамхоьца лаьрхIа электронни микроскопан серийно арахецца йоллаьуш я предприяти. Предприяте чуьхь кийчьыйй цар конструкци. Башха-дика керда оаттхал кийчьыйй геологоашта. Къьстта ший тайпарча приборо цырна новкъостал дерриганца вещественаш, цун структура йоха а па еш, анализ е.

КОГА ГIИРСА БЕРАШ РАЬЗА ДА

СТАВРОПОЛЬ, 6 январь. (ТАСС корр). «Кавказ» яхача телата кога гIирс беча объединене коллективо московчийи ленинградцийи инициатива хьаллаца лаьрхIаз. Совхозни стандартгI дикагIа йолчк образецех кога гIирса 65 керда модель арахецца йолае лаьрхIаз уьх шера фирма предприятешка. Дуьхьал потребителаша тоаеи яь лаьиклаш а теркаьтьь дIаГIаийнай.

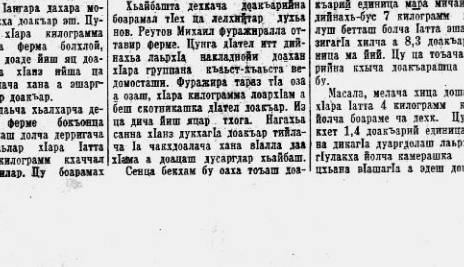

Ер сурташ дьхьал ТАСС фотокорреспонденташа вай, Iалламате йоккхача Дьахен тайп-тайпарча мIийнгашка. Миччаька а советски саг ваха—Заполярье е Iаьржжа форла йисте — моссийнаьл а минарерча бержатерча кхъьсагамх йоалл из.

Аьрдехьара сурт В. Тетерина гундре дьахьхад. Якутерча Нижне-Колымски совхоза саьрг лелаьраеи паччахьалкхенга дулх лохкарера шера йолча план кхоачашъ. хIанз саьрч Iалламате дика кхоабаеи, Iангара йоаьаеи ба.

Аьттехьарча сурта тIе В. Бабин из хьагойтай Аджаерча Кавказски совхозе менарарашш чуьнаеи йоалла Мария Чахунайшвили.

Соахкара Iа Iалламате шийла хиннадле а дика хьчкъьм бакъа вIаштIехьлаьнар центрусовей.

ТАСС фотохроника.

Хиш дехка лаьтташ—вай ганз

Грозненски производственни управлене чуйоаГIаеи йола колхозаеш совхозаеш шурий зонаца лоаррIаеш я. Шоатта хьажжий силос на хилча вайнгарча хьалех вIалла дагадоха а дезаеи шура а, из санна, бежаеи дуьхьа а доаккхийта.

Силоса лаьрхIа дIайийна хьажжаеш дика хьувкъаргхилаьрх тешам лурашеи хиш дехка лаьтташ да.

ХIанз уьх Iан замалаьъ, сатийина Іохайма а са Іеш, силоса лаьрхIа дIаювгIийна хьажжаеш геттара дика хьувкъийтара лард йоллаш чуийина балхаеш деш ба тха производственни управленерча боахаийй кулгалдойн специалистаеи. 1965-ча шера планах IамашI дIаедехьа хий дилла лаьрхIаеа 4350 гектарах гуйран-Iан замалаьъ хий диллад 1779 гектара тIа. Хий дIаЛо а дехкаеш да. Кхаька хиш дехкара балхаеш эгIара дикагIа вIаштIехьдаьхьаеш № 3 йолча сомийбаьца жаарий совхозе, 1-ча Мая шерахчен «Советская Россия» яхачеи колхозашка.

Таханара керттера дехкар да хьажжаеш дIае лаьрхIаеа кхаька Іан замалаьъ ца а социйтаеи хIамашI дIаедехьа дехка деза хиш дехкинга, кхьметтел пунах ша байтаеи а. Цо йиш хулийтаргьа хинна кхоачамех духкагIа беркат даргдолча тайнара пайда эца а лаьтта гIоздаьлх хьалдиза а. Пайда денош дийхкача хана бус а дийнахь а ца социйтаеи балхаеш дайта деза кхашка догIан хьисане хиш деттача машинашка.

1965-ча шера силоса лаьрхIа дIаюургIоца хьажжаеш дика хьувкъаеш хьалхеара 10 механизированни зевно вIашагIеьллай управлене колхозашкеи совхозашкеи. 20 механизатори 70 поливальщикеи юкъеьоагIа цу звеношта. 1422 гектар оахам да царга дIаденна. Хий дехка 12—15 гектар хуьл участкашъ дIахьожаеш хIара поливальщика.

1964-ча шера 5-ча сентябре семинар яьй звеньевойшца а поливальщикашца а. ХIаьта хIанз уьх сальате ледараеш. Звеношта планировка елгеи оахам шьрделлеш вIаштIехьдоаккхан, иштта кхыдола лоаррIамера балхаеш деш хургйа уж. Кхашка хиш дехкаеш нах из болх нийса лелабе Іомаьелга а иштта цар дехкар да, керттерча дьахьа кхашка практически из болх минта бе беза йIа а ткхоьхаеш.

Гидротехнически гIирсаеш каналаеш телха на дайтелга а, хIаьта иштта дIалуш дола хий звеношта юкъе дIанийсделга а цунна тIа а дилла цхьанца саг оттаьвргна бригалашка е эделенешца.

Хий дехка лаьтташ леладеча боьхамашкара бригадирашеи, керттера агрономашеи, мирабашеи кийчьееи а вахкийчьееи а йола курсашеи вIаштIехьъяха лаьрхIаеа уьх шера Іан замалаьъ.

Хьажжий кхаеш механизированни звеношка дIа а луш, звеньевой мукъагIа поливальщикашеи дIа а хьожабеш кхъьгеаеи вIаштIехьа мел бакъкхача мотте цунах пайда боалаеш хилар гучадаьдар 1964-ча шера опытах.

Грозненски производственни управлене колхозашкеи совхозашкеи йиш я 1965-ча шерре а деня юрта боалаеш интенсивни лелабе а хиш дехкача лаьтташ тIа хьаза шерра-шера лаьхкара хьувкъаеш даха а.

И. ПОПОВ,

Грозненски производственни управлене хиш дехкара воля инспектор.

КНР КУЛГАЛХОШКА МОАРШАЛ ЛУШ ЯХЬИЙТА ТЕЛЕГРАММА

Новкъостанца Лю Шао-ци, Чжу Де, Чжоу Энь-лаьга телеграмма яхьийтай новкъостана А. И. Микояне А. Н. Косыгинеи Китайски Халкъа Республика председателла харжарца Лю Шао-ци, Чжу Де — Вориги- тайски халкъа виналлий собране председателла харжарца, Чжоу Энь-лай КНР Паччахьалкхен совета премьера поста тIа хьожаварца дуьзаделла уж чIоагIа лаьрхьала бувешан.

Советски наьх, йоаьх телеграмма тIа, лагаьлъа ханаш хьаьгIаеш гIалбол решаранца долча китайски халкъа хIара дика хIама параГI массаца доал, цо керда котелаш яхар лов царна социализм

ДОАКЪАРА КХОМ БУ

Сунженски производственни управлене эгIара йоккхагIа йола ферма я «Победа» яхача колхоза шурий - товарни ферма. Укхаза хинна бальна 900 ент, царел совгIа 600 хинна ца Іеш хIаммга бежан да. Уж хьайбан лерттаеи Іангара хьхара моша а гIоажа а дукха доакъар яш. Пудуьла доакъарий хIара килограмма кхомбе бесаш ба ферма болхлой, хьожаьдеш мара доаде йиш яц доакъар, хIана аьчча хIана йиша на Іеш, Іа чаккхоалача хана а эшарг- долга кхетаду пар доакъар.

Доахан чусоцадьча хьалхарча деношка а денз ферме боьхошца лоаррIам биг долаш долча деррганча доакъара. Гучаьлаьр чIара Іатта дийнахь-бус 13 килограмм кхачаш мара силос на хилар. Цу боарамах дехкаеш хилча из доакъар май бутт хьхиллаца тоьарца ферме.

Хьайбанта дехкача доакъарийна боарамал тIех да лелхийтар дуьхьа нов. Реутов Михаил фуражирала отговир ферме. Цунга Іаетел итт дийнахь лаьрхIа накладнойи доахан хIара группана кхъьст-хьаьста ведомостаеи. Фуражира тарез тIа оза а оазе, хIара килограмма лоаррIам а беш скотникашка дIател доакъар. Из ца дича йиш эпар тхоа. Нагахьа санна хIанз лухтагIа доакъар тийлаца Іа чаккхоалача хана вIалла за хIама а доаладе дусардар хьайбан.

Сенца бекхам бу оаха тоъашъ доапача мошача доакъарийна? 13 килограмм силосаца-м ерингаеш а 2,6 доакъарий единица мара мичай. ХIаьта дийнахь-бус 7 килограмм шура а луш беттаеи болча Іатта эпар-м кIезигагIа хилча а 8,3 доакъарий единица ма йий. Цу ца тоъача доакъарийна кхыча доакъарашца бекхам бу.

Масала, мелача хица лоша а деш, хIара Іатта 4 килограмм хьочаргйолча боараме ча дехк. Цунах тIакхет 1,4 доакъарий единица. Доахана дикагIа дуьрдолаеш лаьрхIа цу гIулакха йолча камерашка силосаца цхьана вIашагIа а эдеш дешалу ча. Нийсса ах чан ах силоси а тохаеш кийчуьееи доакъар камерашка. Дийнахь-бус деррганча доахана 4 тоннал кIезигагIа доацан кийчьу ферме из доакъар.

Чаьли силосаеи совнагIа ферме хьахкуъх жом. ХIара Іатта 15 килограмм лу-жом. Цу боарамерча жомах ца 1,5 доакъарий-единица йоалл Іатто луча шурий хIара килограммана доаррIам 100 грамм жмыхь хьажжий отходаеш а тел. Цунах тIакхет кхы а 1,5 доакъарий единица йоалл. Іатто таш барда а беттаееи йоашо эпаркаеее

ПАЧЧАЬАЛКХЕН, ХАЛКЪА ХЬАШТАША ДІАДЕХ

МАМОГГА ДУХКАГІА ЯХА ЮРТБОАХАМА ПРОДУКЦІ, ШИЙ ХАННАХЬА КХОАЧАШЪ ЗАГОТОВКАЙ ПЛАН

Діаахар 1964 шу — семилетка яхлгаГІа шу. Вай халкъаге керда толаман лахйиташ цо коммунизм хьалъеча, экономика чІоаГІъеча, советски наька материальни хьалторо лаххьечА.

Дика хьуьнхьадь ялаташ, шекара свекла, боамби, коартолаш, гидуярагаш чуера юрта боахама болхлоаг. Паччахьалхенго уж продукции ваІа планаш тІеэхкочашъьаЙ. Из дика хет юрташкарча кьалъегамхошта, дерригача советски халкъ.

Коммунистически парте шиЙ дерригача гІулаьхашта юкъе эгтара локкхаГІа лоарХІ халкъа торо лаккъяра, пуьн бахара боарам лаккбара йоакко елта. ССР Лаккхьарча Совета пхеллаГІа сессе тІаийчаа 1965 шера йолча халкъа боахама планта тІа лукха яха хьаждаьл. ваЙ экономика дерригача доаХшоь, царца халкъа материальни дуьхьаГІа хилийтара аьлкъе боккхача доарХІаме ваІ яоз гІулаьх уйла йоаЙш, тІаГІоллара дедаеча моттигашка юкъах та йиса йиш яц планаш.

Цхьаьнгайолча колхозашка пІенчашта бахьанаш лоЙлаш, лагадохарах цу Іалама эсне лаІюь лоарХІамера культураш кІезиг а еш, царна метгеч кхиаьнан юь, уьх тІаийнарш ваІ сал доаІезигда вай. 1964 шера Краснодарски края Новокубански района бохьаьнан планах 470 эзар тонн свеклаЙ шекара заводашка тІаЧхила еэаш дар. Заготовкай боарамга а хьуьхьама лаХхлара а хьежача 19.550 гектара тІа свекла ІІІаГІ еэаш ю районе колхозаш. Цхьаьбакъа, планировани яра бокъо йолаш долча боахама ІІІатуьв лаьтташ кІезигдаьл, хІаьта хьуькъам лаХхбара йоаХхо на еш ЙиЙнад. Юхьера а шекара свеклаЙ хьуькъам хиика лоХхаГІа хилар, юкъера лаьрхІаГІа ерригача храс тІехкхаГІа Районе кхоачашъьнзар свекла кийчьара, план, паччахьалкхенна ІІІа да луш йиса біаь эзар тонн свеГІа свекла.

Дукха моттигаш хул пІенхаштгара экономически организационни бахьанаш лоаЙлаш планаш тІитеаш. ХІаьта планаш тІа хьаьекха хІинна дезий производства реальни вахар бокъонна дола хьалаш, иш кхоачамаш торонаш. Цу тІа діалаьрхІа хила еза бокъонца бола хьуькъама боарам, лаьтта лелазара льча механизаци цимизаеш боарам. Ихмаеш хьалха латтача практикаеш карГІадьнарш юкъеьхьалара мастабаш. Из на луле, моллагІа лаьрхІар реальни на хила тарлу.

**Производствана еш йола планировани айхха ювза еза ІІІимаеш хьалъа латтача опытан нарагІадьнинарш ВоьвеХхьара, лаьтта лелаДерригача хьаййай боахам новлаборан ІІІатуьв лаьхьара чаккдоахача ГІулаьхашца. Нийса свеовобороташ нарарвеЙла, діадуьчА лаьттаЙ рационални структура ЙиьхьеЙла, цхьа культураш кхьчар мотта діаюьлга — уж дерригача дешаш паччахьалкхенна ІІІатешен хьежжа ЙъестаданзА дарГдаш. ЛоарХІаме да, продукции дукхагІа йоахилГа ІІІалашдар, из паччахьалкхенга йохкнара оттаЙ заданеш кхоачашъьр, колхозий, совхозий экономина ЧІоаГІЙар, юрташкарча кьалъегамхой творически хьанар мамогГ ІІІалкхьаГІаДна тарделга. ХІаьта пар ГІулаьх вІаиГІехьаккхаГІа, керттерча рузкъах — лаьттах, пайда эцарга, продукци йохкарш дІаналарш йола паччахьалкхен заданеш толаме кхоачашъ-ярга хьежжа хургха дукхагІа лаьхье мехка экономика ІІІатуьв ІІІалца тарделга. ХІаьта пар ГІулаьх ваІ дькъе, колхозхой а совхозий болхлой а материальни хьал-торо духовни боарамга лаьхлулга.

КІПСС XXII-ча съезде тІаийнча Коммунистически парте программа тІа ІІІаЙдадь:

«Паччахьалкхенна хьанхашкара шеай договорни денхаран колхозашен совхозашен дизза кхоачашдар — дерригача халкъа боахам дегІаБоаламеча цар даньа лоацаш хилара чІоаГІаГІа ІІІаьнан принцип».

ХІара шера паччахьалкхен планта тІа, хьаййаьхьаГІа лаьхьаГІа а доарХІам, белгалду йоаГІа боахама керттерга продуктуш эцарга боарамаш. Ту планга хьежжа, республикански, краЕвой, областной, районни организацеша колхозашен совхозашен заданиеш: дикагІа йоЧча продуктуЙ мел а малагІа а тайпиан да пар ІІІалца ер зарди. **«Из дерригача халкъо юрта боахамга, колхозашка, совхозашка деш дола шиЙ тайпара заказ да. Цу тІа хьаьекнах паччахьалкхенна, советски обществена эгтара чІоаГІа ІІІаьнан дараш».**

Юрташкарча кьалъегамхошца, проЛукин ХІара тайпа эцарга отталъуьн паччахьалкхен планашка хьежжа производствении планашка ІІІоацц белгалде йиш а я. ер а деза ХІаЧуьчА льаттаЙ боарамаьн гІойленагІа йола структурен. ХІаьта иштта хьайбай боахам дегІаБоаламеча постамаш а. Цар кьоастаЙ малагІа культураш мел ІІІаьнгІа. Ферматіка мел доахан лелазерда. льаттах пайда дикагІа мишта эцарга, Колхозхоша, совхозий болхлоша хьална ГІулаьхашца ІІІаьтІехьоаХа. ІІІаййина ІІІаьнан дикагІа хьуькъарга. паччахьалкхенга ялат, коартолаш, баьна аЗарш, тех-нически культураш, луш, шура, кхьйолча ІІІолкхи йохкара планта тІа ламе кхоачашъьна. Хьалъегача ньъ ХІа кхъхегамах йизза мах аулга ІІалаьшдера, дика фу кийчьара, фуъш стаЙховйн фонзашц діаотшара.

Планироване керзача ненжо дика результаташ дУ. Из дерГІа лелазеча моттигашка дикагІа пайда ЙиЙ льаттаех. хьуькъам лаьхлу, хьайбай боахам дегІаБоаГІа, боахама экономика чІоаГІаГІу, продукции йохкарда йола паччахьалкхен заданеш толаме кхоачашъю, юрташкарча кьахьегамхой дохолаш лаьхлу.

Производство дегІаЯра планаш оттаеча хана боахамий кулгалхошца, специалисташа, юрташкарча берригача кьахьегамхоша кьаьстта йоаХхо е еза мехка хьалтаяна ІІІаййа лекхарш лоЙлаш ІІІолкхи чІоаГІъеча. советски наька материальни хьалторо лаьхлечА.

Цхьа хьуьнхьадь ялаташ, шекара свекла, боамби, коартолаш, гидуярагаш чуера юрта боахама болхлоаг. Паччахьалкхенго уж продукции йола ІІІаьнан ІІІеэхкочашъьнЙ. Из дика хет юрташкарча кьалъегамхошта, дерригача советски халкъ.

Коммунистически парте шиЙ дерригача гІулаьхашта юкъе эгтара локкхаГІа лоарХІ халкъа торо лаьхлара. пуьн бахара боарам лаьхбара йоаХхо елта. ССР Лаьхьхьарча Совета пхеллаГІа сессе тІаийнча 1965 шера йолча халкъа боахама планта тІа лукха яха хьаждаьл. ваЙ экономика дерригача доаХшоь, царца халкъа материальни дуьхьаГІа хилийтара аьлкъе боккхача доарХІаме ваІ яоз гІулаьх уйла йоаЙш, тІаГІоллара дедаеча моттигашка юкъах та йиса йиш яц планаш.

Цхьаьнгайолча колхозашка пІенчашта бахьанаш лоЙлаш, лагадохарах цу Іалама эсне лаІюь лоарХІамера культураш кІезиг а еш, царна метгеч кхиаьнан юь, уьх тІаийнарш ваІ сал доаІезигда вай. 1964 шера Краснодарски края Новокубански района бохьаьнан планах 470 эзар тонн свеклаЙ шекара заводашка тІаЧхила еэаш дар. Заготовкай боарамга а хьуьхьама лаХхлара а хьежача 19.550 гектара тІа свекла ІІІаГІ еэаш ю районе колхозаш. Цхьаьбакъа, планировани яра бокъо йолаш долча боахама ІІІатуьв лаьтташ кІезигдаьл, хІаьта хьуькъам лаХхбара йоаХхо на еш ЙиЙнад. Юхьера а шекара свеклаЙ хьуькъам хиика лоХхаГІа хилар, юкъера лаьрхІаГІа ерригача храс тІехкхаГІа Районе кхоачашъьнзар свекла кийчьара, план, паччахьалкхенна ІІІа да луш йиса біаь эзар тонн свеГІа свекла.

Дукха моттигаш хул пІенхаштгара экономически организационни бахьанаш лоЙлаш планаш тІитеаш. ХІаьта планаш тІа хьаьекха хІинна дезий производства реальни вахар бокъонца дола хьалаш, иш кхоачамаш торонаш. Цу тІа діалаьрхІа хила еза бокъонца бола хьуькъама боарам, лаьтта лелазара льча механизаци цимизаеш боарам. Ихмаеш хьалха латтача практикаеш карГІадьнарш юкъеьхьалара мастабаш. Из на луле, моллагІа лаьрхІар реальни на хила тарлу.

Производствана еш йола планировани айхха ювза еза ІІІимаеш хьалъа латтача опытан нарагІадьнинарш ВоьвеХхьара, лаьтта лелазерда хьаййай боахам новлаборан ІІІатуьв лаьхьара чаккдоахача ГІулаьхашца. Нийса свеовобороташ нарарвеЙла, діадуьчА лаьттаЙ рационални структура ЙиьхьеЙла, цхьа культураш кхьчар мотта діаюьлга — уж дерригача дешаш паччахьалкхенна ІІІатешен хьежжа ЙъестаданзА дарГдаш. ЛоарХІаме да, продукции дукхагІа йоахилГа ІІІалашдар, из паччахьалкхенга йохкара оттаЙ заданеш кхоачашъьр, колхозий, совхозий экономина ЧІоаГІЙар, юрташкарча кьалъегамхой творически хьанар мамогГ ІІІалкхьаГІаДна тарделга. ХІаьта пар ГІулаьх ваІ дькъе, колхозхой а совхозий болхлой а материальни хьал-торо духовни боарамга лаьхлулга.

КІПСС XXII-ча съезде тІаийнча Коммунистически парте программа тІа ІІІаЙдадь:

«ПаччахьалкхенЙна хьанхашкара шеай договорни денхаран колхозашен совхозашен дизза кхоачашдар — дерригача халкъа боахам дегІаБоаламеча цар даньа лоацаш хилара чІоаГІаГІа ІІІаьнан принцип».

ХІара шера паччахьалкхен планта тІа, хьаййаьхьаГІа лаьхьаГІа а доарХІам, белгалду йоаГІа боахама керттерга продуктуш эцарга боарамаш. Ту планга хьежжа, республикански, краЕвой, областной, районни организацеша колхозашен совхозашен заданиеш: дикагІа йоЧча продуктуЙ мел а малагІа а тайпиан да пар ІІІалца ер зарди. **«Из дерригача халкъо юрта боахамга, колхозашка, совхозашка деш дола шиЙ тайпара заказ да. Цу тІа хьаьекнах паччахьалкхенна, советски обществена эгтара чІоаГІа ІІІаьнан дараш».**

Юрташкарча кьалъегамхошца, проЛукин ХІара тайпа эцарга отталъуьн паччахьалкхен планашка хьежжа производствении планашка ІІІоацц белгалде йиш а я. ер а деза ХІаЧуьчА льаттаЙ боарамаьн гІойленагІа йола структурен. ХІаьта иштта хьайбай боахам дегІаБоаламеча постамаш а. Цар кьоастаЙ малагІа культураш мел ІІІаьнгІа. Ферматіка мел доахан лелазерда. льаттах пайда дикагІа мишта эцарга, Колхозхоша, совхозий болхлоша хьална ГІулаьхашца ІІІаьтІехьоаХа. ІІІаййина ІІІаьнан дикагІа хьуькъарга. паччахьалкхенга ялат, коартолаш, баьна аЗарш, тех-нически культураш, луш, шура, кхьйолча ІІІолкхи йохкара планта тІа ламе кхоачашъьна. Хьалъегача ньъ ХІа кхъхегамах йизза мах аулга ІІалаьшдера, дика фу кийчьара, фуъш стаЙховйн фонзашц діаотшара.

Планироване керзача ненжо дика результаташ дУ. Из дерГІа лелазеча моттигашка дикагІа пайда ЙиЙ льаттаех. хьуькъам лаьхлу, хьайбай

КІПСС XXII-ча СЪЕЗДА ЦІЕРАГІА ЙОЛА ЛЕНИНГРАДСКИ МЕТАЛЛИЧЕСКИ ЗАВОД. 508 ЗЗАР КИЛОВАТТ НИЗ БОЛА КРАСНОЯРСКИ ТУРБИНА БАЛХА ЧАРХА РАЗМЕТКА ЕШ ЛАТТ. ЦУ ЧАРХА ДОЗАЛ 250 ТОННА ДА, ДИАМЕТР 7 МЕТРАЛ СОВГІА Я.

П. Федотовах М. Блохинен сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКА БОЛХЛО, АГИТАТОР

Масеехк шу да «Назрановский» совхозе токара Тумгоев СаІида болх бу. Дикагіа йола производственни хиларах тарра балха опыт шиЙ новкъосташа ЙайовЙташ, дика кхетам йоо ІІІаьвоагІа коммунистически кьахьегамча уьзарник Тумгоев СаІид.

Йоккха экономи еннай совхозе СаІида еннача рационализаторски предложеншца. Масала, комбайнштіа, тракторашта, кхІыйолча юртбоахама машинашта эша оатхалаш ихаметтаоттае аьшна еннаца рационализаторски предложенне бокхка пайда бІо совхозе.

...Нагахьа санна «Назрановский» совхозе дикагІаЙна агитгруппа е агитаторашт хьоахбича эгтара хьалхаГІа цІи йоаккх къонча коммуниста Тумгоев СаІида кулгалдеча группа.

Пхи саг чувоагІа СаІида кулгалдеча группе. Уж ба кагирхой, дикагІа бола производственни-кашт. Совхозе партограниздер бюро чоаГІЙъ, план я царга хІаранега. Плана тІа белгалдаъ да малагІа темах, мичаьхь беседа е, лекци еша еза. Агитатора Тумгоева ше а юкъ-рокъе йоацаш хІара денна бу шиЙ общественни белх. ШиЙ баллах мукъа волча хана массанена ІІІаховаш кеда газеташ дешш. Юкъаннта. слесарашта лаьрхІа технически техмашта, хьалха латтача метоех, ІІІимаеш карагІадьнинчоа хеташ беседаш ю агитатора.

Боккъачча безамца лаІуьгІ механически мастерске болхлоша агитатора дувзачунга. Цар дальча дукхъача хаттаранга доагІІаш ІІолла жоп дала хоп агитатора. Нагахьа санна шийца леннача хаттара жоп лала ца мегача из дош тахча а тахке жоп ду.

Уьх деношка совхозе механизаторашт чуййина кьахьегашт ба техниканга ремонт еча. Графикал дукнха хьалха ба уж. Агитгруппа а цун кулгалдоЧуьнга С. Тумгоева а чІоаГІа кхоаеан лоаттабу ремонт еча брак хургІоаДаьнг механизаторашка болх байтара.

Шийна хозр, шиЙ говвал, шиЙ ІІІамагІа болча доттагІаШта ДаІоамаю СаІида. ХІанз цун балха говвал хьаІоамеш вИ саг ва. Балха дикал лакха я болчаЙ денна йола помощ ІІІатешен хьоачашъьн цун говвал ДаІоамеш. ЦІаьхь СаІиЙ ше 150—170 процент кхоачашъю хІара бетта йола производственни план.

Болхлошца беседа яраЙ а уж Іомабарал а совгІа агитатора ше а масса хана лаьхбу шиЙ политически, технически бовоЙм. ЦиьхьагІа пу да Тумгоев СаІиг болхлой - кагирхой сайрийнарчА школе дешаш йола. ХІанз эйсларГІча классе ва из. Боккха мах бу коммуниста Тумгоева кхъьхьарамах. хешарах, агитатора балхах совхоза партийни организацне, болхлоша. Совхоза партбюра член ва из.

У. АБАДИЕВ.

Книжкаш нахага дІакхоачийт

Бахархой эстетически духовни хьашташ кхоачашдар духьа махулла дукхагІа книжкаш доарждеш ба Наурски районни библиотека заведующи йола Ожерелова Лидия Петровна, методист Патируублева Галина Александровна, Шахбулатова Светлана Петровна. 1800 книжка да библиотеке, шо-шоаЙ отделашка кьоастадаь тархеш ІІІа лаТТ книжкаш.

1500 совгІа саг ва библиотеке-ка литература дешаш. ДІадахача шера 2000 эзар книжка дИхьаЙ библиотекера. Белгалдаккха деза книжкаш дешарашта юкъе

ЕЗАЕННА ГОВЗАЛ

Ше итт класс яьккха ваьчча, Куркиев Тимура хайра Новогрозненски ТЭП-е электрослесарь-приборист эпилга. Из говзал каераРзае лаьрХІар цо.

Опыт йолча болхлошца пьъна Тимур автоматий балхата хьожар, нийсхон приборашта ремонтбора, пийна ца хозр ДІа а доатташ. Денгара - деЙта лаьклора цун балха говзал. Балха вена барХІ буттг боаллашкьъ Тимурарелен цун новкъосташтен бетон тедаш йола кислородно - фетхена резак хьаье тІаЙлилар. Из пар хьайир.

Иштта зина къаХъегаш хьаноаГІа Тимур. Из болх беш вола цех коммунистически къаХъегама цІи лелаеш я. ХІаьта нов. Куркиев коммунистически къахьегама ударник яха цІи яккхара къобсам лоаттабеш ва. Дика производственни ва аьнна хуьх шера энергетически институте деша вахйта лаьрХІад из ТЭП аминистрацне.

Г. КИСЕЛЕВ.

Пролетарски революце сийлахьвоккха баьчча дукха безаш да польски халкъ. В. И. Ленина мехка хиларда дувзаденна мел дар боккхача теркамца лоРду къаХъегамчоа.

ХІара шера итташ эзарш бола лах ух пун вахарах а революционни деятельностах экспонаташ гуздаьча Пронинерча музея. Ховш ма хиллара, 1913 шера гурахъа ухаза ма хиннаййй В. И. Ленина кулгал а деш йола ДК членийн большевиний партте бехкхкамерча болхлой совещаш.

Сурта тІа: Пронине музейна юхье В. И. Ленина дегІа памятник. Цунна хьалхаька массайолчаьна хана го йиш я зизаш венокашца.

Л. Портера сурт.

ТАСС фотохроника.

ДЕГА УВТТАДУ НОГІАРАШ

ДЕГА хулача дерригача лазарех кхоаттхе итт совгІа процент анашца дувзаеенна да. КІезига ЙиЙнад анашца дега ногІарашта эйт деш моттигашца. Ту ногІарий дитькъиг, кІаьла моллаЙнаш — ДІачудодача цІийна ишъ а луш, из, ихьара ца хайта тІа а кхоаллулш йола «ваІарилгаш» — чІоаГІау, ІІаЙмаш да а хайна, Йистош чачча а енна бурилгаш хул царех. ТІаккха царна лайхха дІакъоьвлаЙ дега цІий ленна наькъаш, цІий лелаЙ лелирга ГІара доал. ХьалхаГІа санна лелаш мишта хулийтарга ун «ваІарилгаш»? Талхача дега ногІара дарба де хала да, цунга-м лоаЙна доГдоахилга а ец. ХІара цунна ма меттеч кердадар оттаде? ДІйнача ГІаьнах ХьалаЬ, кхьча ораннимах хьаДьаьхха дІачІаДоГІа ВІаШТІехьоаЙлаш лацар телхача дега ногІара меттеч кердадар. Ца доалаче, пайда эца безар хІме хьайийАча Іалаьшме дукхача торонех.

СССР медицински ЙиЙмай Академе дега - сосудисти хирурге Институте массеех шу хьалха деиз болх беш я полимерни лаборатори. Цу лабораторена керте лаТТ медицински ЙиЙмай кандидат Наталья Доброва. ХІунарге ХІинзарча техникех торо я дега хьаштдоллаш Іола операция е. Хьа а дь керда ногІар оттадар кхьчарна юхе башха хала гІулаьх дац. Дукхха а халагІа да тешшаме. ХьонзаЙ бергбоацаш пуьна болх байта. МалагІча материалах хьаде деза из? МалагІча формехьа де деза из?

МоллагІа йола полимер мегащ тхона, — йоах Добровах. Хьаттаста шиЙ тайпара полимер эш — биологически инертни чІоаГІа, кхьча ІІІамех ДІаурийоацаш йоа йола полимер. Организма «шиЙ» ина еэаш ма ЙиЙ из, пуьна зене хургІоацаш, цун «саготдердоЧаьнг». ШІе санна ер кхы йоацаш йола, оншаш йола цаГ лахара бІаьш вариантаШна хьажа лезаш хул, вІалла вІаШ тар а дурийийхьоГ ераш-м аьнна хеталу тайпа-тайпара дукхха ІІІамаш вІашагІа а етташ керда материалашъ хьае еэаш хул.

Талхар дІа а дьаькха дега еттадеча кердача ногІарах эгтара хьаьхха далла деза керттера гІулаьх да из чІоаГІа хулийтинга. Алхха цига дьаьла ца Іеш, болх беш да искусственни ногІар. Болх а моллагІа болх хинна Іа из по бер! Шолхенца тохаш йола 70 — 80 чІнг лоь ногІаре эйна минута, ваХаш саго йоаккхача ерригача хана, цІаккха а са да лоІаш — дукхха миллионаш

чІинганг. Массеех итт шера тІиплургІойоацаш тІеэхьаьнна чІоаГІаЧа материала мара лоалургбаг селла бокхха мухь — ІІІаккха кхы хуьнарг а доацаш ДІаЙнан оттаеш ма ЙиЙ из искусственни ногІар.

НогІаг шин дьаьхах латт: ЙІгачА, ледаш йолча «ІІІалбИнгехи» дега мазаех чІоаГІа ДІахотташна йола «нурах» — кІайнанахи. ТалбИгаш ТуурВ, шьаьра, тІера хІама ловжаргелаш хила еза цхьаькха мелла ІІІаннеа дакъаЙ а цІий дар тІа сопаредоацаш, ДІалаторгІоацаш. Нагахьа санна уж кхьча тайпара хуле цІий ледилга ер тІара доал. ХьалхаГІа санна лелаш мишта хулийтарга ун «ваІарилгаш»? Талхача дега ногІара дарба де хала да, цунга-м доалаца доГдоахилга а ец. ХІара цунна ма меттеч кердадар оттаде? ДІйнача ГІаьнах ХьалаЬ, кхьча ораннимах хьаДьаьхха ДІачІаДоГІа ВІаШТІехьоаЙлаш лацар телхача дега ногІара меттеч кердадар. Ца доалаче, пайда эца безар хІме хьайийАча Іалаьшме дукхача торонех.

СССР медицински ЙиЙмай Академе дега - сосудисти хирурге Институте массеех шу хьалха деиз болх беш я полимерни лаборатори. Цу лабораторена керте лаТТ медицински ЙиЙмай кандидат Наталья Доброва. ХІунарге ХІинзарча техникех торо я дега хьаштдоллаш Іола операция е. Хьа а дь керда ногІар оттадар кхьчарна юхе башха хала гІулаьх дац. Дукхха а халагІа да тешшаме. ХьонзаЙ бергбоацаш пуьна болх байта. МалагІча материалах хьаде деза из? МалагІча формехьа де деза из?

МоллагІа йола полимер мегащ тхона, — йоах Добровах. Хьаттаста шиЙ тайпара полимер эш — биологически инертни чІоаГІа, кхьча ІІІамех ДІаурийоацаш йоа йола полимер. Организма «шиЙ» ина еэаш ма ЙиЙ из, пуьна зене хургІоацаш, цун «саготдердоЧаьнг». ШІе санна ер кхы йоацаш йола, оншаш йола цаГ лахара бІаьш вариантаШна хьажа лезаш хул, вІалла вІаШ тар а дурийийхьоГ ераш-м аьнна хеталу тайпа-тайпара дукхха ІІІамаш вІашагІа а етташ керда материалашъ хьае еэаш хул.

Талхар дІа а дьаькха дега еттадеча кердача ногІарах эгтара хьаьхха далла деза керттера гІулаьх да из чІоаГІа хулийтинга. Алхха цига дьаьла ца Іеш, болх беш да искусственни ногІар. Болх а моллагІа болх хинна Іа из по бер! Шолхенца тохаш йола 70 — 80 чІнг лоь ногІаре эйна минута, ваХаш саго йоаккхача ерригача хана, цІаккха а са да лоІаш — дукхха миллионаш

Йоккхача безамца лаІуьгІ механически мастерске болхлоша агитатора дувзачунга. Цар дальча дукхха хаттаранга доагІІаш ІІолла жоп дала хоп агитатора. Нагахьа санна шийца леннача хаттара жоп лала ца мегача из дош тахча а тахке жоп ду.

Уьх деношка совхоза механизаторашт чуййина кьахьегашт ба техниканга ремонт еча. Графикал дукнха хьалха ба уж. Агитгруппа а цун кулгалдоЧуьнга С. Тумгоева а чІоаГІа кхоаеан лоаттабу ремонт еча брак хургІоаДаьнг механизаторашка болх байтара.

Шийна хозр, шиЙ говвал, шиЙ ІІІамагІа болча доттагІаШта ДаІоамаю СаІида. ХІанз цун балха говвал хьаІоамеш вИ саг ва. Балха дикал лакха я болчаЙ денна йола помощ ІІІатешен хьоачашъьн цун говвал ДаІоамеш. ЦІаьхь СаІиЙ ше 150—170 процент кхоачашъю хІара бетта йола производственни план.

Болхлошца беседа яраЙ а уж Іомабарал а совгІа агитатора ше а масса хана лаьхбу шиЙ политически, технически бовоЙм. ЦиьхьагІа пу да Тумгоев СаІиг болхлой - кагирхой сайрийнарчА школе дешаш йола. ХІанз эйсларГІча классе ва из. Боккха мах бу коммуниста Тумгоева кхъьхьарамах. хешарах. агитатора балхах совхоза партийни организацне, болхлоша. Совхоза партбюра член ва из.

У. АБАДИЕВ.

РУЗКЪАН ХЬАСТ

Автуры яхача юрта юххера денз Діадолалу «Авторинский» совхоз яхан. Тєхьл ха я цигара гуйран балхан чаккьаьнна. Туйнйнад ялаташ, коартолан, баьца даарш, эшбь аьхай, гуйран ялаташ Діадийнад. Тіийхиго лоа йиллад кхашка, цхьабаьрґа, хІьаьта а доассаелиндан уж, дижадан шигара гІар-тата.

Іан шийла фо тоаш юха а деза доладенна моторашш. Гуйран балхашта метта хьаІаоттад Іан балхан. ЛІаґіне а денз лард йоллаш ба колхозхой уьх шерарчд хьуьхьама: органическан удобреен кхашка ДІакхуьхьан боаьк уж.

«Авторинский» совхоз хІанз уьх сахьвта хІоьна болхам баьле а, ДІайийна хІамаш лика, тешшаме хьувкъе лаьрІад уьхаза. Діадахача, совхоз баьнха аьттув боаьшш хиннача шера ялаташ кІезнга даьлар. Цхьабаьхьа, дика хьийкъаьр коартолаш горохи. Уж хьийкъай органическан удобреен кхашка кхетамца тессар баьхьан доаьш.

Шоай болх бен я удобреен кийчьарах кхашка Діаккхьаьрах кьаьстта вІашгІаґІеча бригаьлан. Цар хІанзе а 1000 тоин гарта компостан кийчьаьй.

Хьо моттигера удобреен кхашка ДІаьхьхьаьр аьнна яхь баьла боаьнш Іиц. Цхьаьдоча боахамашка уьх тайпара сурт ІІаргаго йийш я: кузов чура іоухаш хуй кхоп ціала. ХІьаьта кхаш хьаьндара эттара чІоаґІаґІа эпаш яр-м яз ма йийІ Іоґуьда а луш ерриига а ей ДІайоал из. Оаха ишта дап... Мишта лелабу из ваьта аттрипщана?

Кхо кхашка ДІадахьалсьха кхаьча кІира туфада а фосфоритни хьоарца а кегаду оаха из. ТІаькхха дикъ а лийя ДІаотт из. Цуз тІехьаґІа кхашка ДІа а йоаьш, ВІашка а теха ДІаотт-тоду. ВІашкатоха а ха а деза. Дага мел лаьтташа, цдуьна ихьдолчо дакъе йийш ещ из. Зла кІалхара моттиг ґІорайойн, ВІаьстан юхе, кхашка обработка еча хана хала хьувза дезаррда. Тха совхозе уьх тайпара ду из ґІулаьх. Хотта, доа ДІа а даьлкха пьаьрІо 4—3 метр хиллад йола моттиг, екъаьча аьтача торфа тІеа хьоарц ду тІа. Цуз тІехьаґІа эп хьаййотта йолаш.

Уьх Іан деношка кхо кхашка ДІакхуьхьан а алах из хьалдотташ а я Н. Тосуханова кулгалду тракторни оттиг. Шоаш муьхь боассабеш йола кхо тележка я цун кара. ХІара дийнахьа юкъера лаьрХІача. 18 — 20 тоин удобреен кхашка ДІаьхьа а вІашкаоча а кхоаьо оттиг.

Органическан удобреен кийчьара балхаза дика даьхьа лоец хьайбаш лежадеча фермашкарча болхлоша а. ТІадотташ а ДІакхуьхьан а аттагІа хилийтар дуьхьа, пар хьаьра а даьлкхе, кучкаш а йийя ДІаоттаду кхо.

Юрта боахам кІезнг-дукха а боаьш ворка сага дика хоп. кІа хьувкъадара ґІулаьх органическан удобреен дика пайда боаьлаш хилар. ХІара кетарга тІа 10—12 тоин кхо теосача, тешшаме ала йийш йоаьш да, массасарчул дукхагІа 3—4 центнер ялат хул аьнна.

Кіа дукхагІа даькхара кхы кІезнгаґІа лоарХІаен боаьш дан агротехнических лешар, берриига ахарлойн механизаторашн кийчбар. Совхоз хІара боахлочоа, механизатора ха деза аьнна хет тхона, кІа ДІадувргдоа лаьтта мишта а маца а кийчьергда, фу мел дукха тоссарда, из мел кІоарца лаьттах дохийтарда, кІа ДІадувргдоа дикагІа йола хаьаш малагІаш я, дукка хьыдраьш. Бе-бе ма хулий кхаш. Цудухьа из культура кдеара ґІулаьх творческан, хьадда леладе деза хІара моттаге.

Агротехнически лешар кьтача курсашка тха совхозе деша ухаш 150 гарта саг ва. Ордеаеле хІара агротехно шоай кхашка даьха баьлий опытах масалаш а кхувлаш хьет, лодче, деша баґІарашта. теорех совнаґІа, практическан хьехамаш лу.

Дукха ха йоаьшаш совхоза дирекце дувца оттадир ДІаовча культурай структура хуьщара хьаькъьаьра дош. Коартолаш дика хьувкъ совхоза кхашка, ТІаькхха тха хьалашка кІезнгаґІа хьувкъам луш йолча культурашта меттеа уж дукхагІа ДІайийна меташий. КІа дика хьувкъеш тха лаьтташа, цдуьна ихьдолчо даькъе йийш ещ из. Зла кІалхара моттиг ґІорайойн, ВІаьстан юхе, кхашка обработка еча хана хала хьувза дезаррда. Тха совхозе уьх тайпара ду из ґІулаьх. Хотта, доа ДІа а даьлкха пьаьрІо 4—3 метр хиллад йола моттиг, екъаьча аьтача торфа тІеа хьоарц ду тІа. Цуз тІехьаґІа эп хьаййотта йолаш.

Уьх Іан деношка кхо кхашка ДІакхуьхьан а алах из хьалдотташ а я Н. Тосуханова кулгалду тракторни оттиг. Шоаш муьхь боассабеш йола

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхоза комсомола комитето ІоаґІа терко ю кхаьна мехулла дукхагІа органическан удобреен яхкара. Дукха ха йоаьшаш комсомола комитето ІоаґІийр комсомольскан месячникашн моттигера удобреен яхкара йола график. Цу ґІулаьхьа лаьрХІа ВІашагІаьелгал комсомолец Хадисов Мюста керте латташ йола бригада.

Бригадага я ялх трактори царна тІехьатайса шоаш хІама Іойоассеш йола прицепаш. Цу техникаца бригада членаша лоапдача хана 100 тоин удобреен дІайийхьал кхашка. Уж удобреен ехкай шекара спекла ДІаюьрййочча 200 гектара тІа.

Из боах бен дика кхаьхьг трактористаша Канташев Ахьмада, Алисханов Топалу. ВорхІ сахьвта доґча балха дийнахьа парех трактористо 20 тоин йолаш удобреен дІаьхьу кхашка. Цар техника цІаккхд а ца соцан болх бен хул.

Месячник мел латтача хана цхьоалагІчен йиґлагІчен отделеней кхашка удобренеш ДІайийха боврга комсомольцаш.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТА КОЛЛЕКТИВ

Грозненски вагонни денз цкхаьнта юкъе эттара хьалха комкоммунистически кхаьхьегама сийлен цІн яьккхачарех я чархй цеха коллектив. Цу коллективо хІара беттa- лаьн тІеххкоачашъю. Пхи ди хьалха чархашта ремонт эра шера план хоаначашъйй цо. Кхаьхьегама овсарле планах соґІа 4,5 процент лаьх а еш ремонт эрра ДІабода мах 6,8 процент лехбаьх паччахьалкхенна кхоДа ахча дИъ эзар соґІа сом ца. Коммунистически кхаьхьегама ударникашца шера планаз соґІа ремонт яь чархаш ' 8 біаь соґІа я.

Цу барт тайнача коллективо балхах кхетабь дукха пах ба. Дукха ха ец Ислаев Султан ґІоІча болхлочуьн декхарш хоачашъ леш хинна, хІьаьта ІаІаз вагонни деПо токарех дикагІчарех лоарХІаш ва из. ХІара сменг нормал тІех 15—20 процент баьдаьаш ДІалу цо, уж массаярш ІаьІаз дикла ДІолаш а хул.

ХІаьн дукха хІ йоаьлаш такелаьжинка баьла гонзал карарера-йир цо. Ишта кхаьхьегаш ва товкарь Шведов Юрий, Аксанов Николай, кхиьбарш.

Г. АНОХОВ.

ЛЕНИНГРАД. Невски химически комбинате болх бе йоаьлечна кердача суперфосфатни цесх хьалхара эзар тоин «ялат хьувкъаду порошок» кечйна. Шерра механизаци а автоматизаци а яьча ну цесх шера бІаьш эзарашт тоннан суперфосфат арахецарга. Суперфосфат хаддаьнна кхаьхьтехнологически потоках хьаьо.

Химикий къаьхьегама доаґІаш доаьа хьалаш хилийтара мел эшар даьдг: ирновозстасини процессашта йизза гермитизаци яьй, тІехдика вентиляци яьй.

СУРТА ТІА: склада йоккхача майда тІа суперфосфата дОм хьаборарчеш я йоккха агрегат. Уккхаза кІезнга ха ньача кийчча продукци хул цунах.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Электромедицински аппаратурий заводо арахец ранкуьнта, неврита, кхыдолча лазарашта диатнова оттавра а дарба дара а йола электронни приборан, хирургически операцешлеш диагностикаьнен йола тайп-тайпара аппаратура. Предприяте продукцех пайда эц вай мохкарча медицински учреждеаша, ишта из ДІаухйт социалистически мехкашка, США, Франце, Итале, ФРГ, Инде, Индонезе.

Сурта тІа: регулировщик Багений Корнеев ультразвукоон терапевтически переносной аппаратура балхаза хьожаш воалл. Деоматологически практике пайда ма лаьрХІа я из, хІьаьта спецхьаьий хьоьсай тІехнахьарча тІоанашта дикка аьттув а болаш дарба ду по ультразвукуна.

Б. Трепетова сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Медицински учреждеаша аьмХІа диагностически терапевтически рентгеноаппараташ, промышленни дефектоскопена лаьрХІа рентгеноаппаратурен арахецан я рентгеноаппаратурай Московски завод.

Сурта тІа: вІашагІйохкара участка мастер Г. П. Прохорови (аьттехьа) слесарь - сборщик П. Г. Крупаков металлически материалашкен лотор дыка конструкцешкен хьажа лаьрХІа йола РУП-200-5 яхача промышленни рентгеновски аппаратага хьожаш ба. Цу тайнарча аппаратах пайда эца йиш хургьа арен, пехий, лабораторей хьалашка а.

Б. Трепетова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАЧА ШЕРАРА БЕХКТОКХАМЕ ДЕКХАРАШ

Іан замалахь а эша ма ялийта хьайбай продуктивность

ХьийбАй фермашкарча берриига боахлоита эттара бехктокхамера ха я хьайбаш Іаьнгара доаха ца.

Хьайбаш Іаьнгара дахара даькъе хьех шера белгала хаьонаш хиннаьле а, из болх дика камаьхал йоаьлаш лелабу дукхкача колхозашен совхозашен. Пел да долийташ дикача хьал тІа долаш хьаДоаґІа хьайбаш, хьайбаш хьоабийтен царна ґІулаьх деагеи тоадара чотах алсамъььнай доахангара хьаДоккхА а паччахьалкхенга йоаьхо а шура.

Дукхкача колхозашен совхозашен дика камаьхал а йоаьлаш кхоачашъй хьайбашкара йолла продукташ паччахьалкхенга йохкара планаш. 1964-ча шера шура 5365 тоини дуьх 429 тоини дукхагІа яьккхай.

Дика хьоохам луш балхаш даьд Сунженски колхозий кхаьхьегамхоша. Цар планаз соґІа деаннай: шура —54 тоин, дуьх — 188 тоин, фуан — 330 эзар соґІа, 102 процент кхоачашъ ьай паччахьалкхенга тха доХкара планаш.

Дукхкача хана дика ґІоаґІа тІехьаьжаш яр Шаьла районера «Джалка» яха совхоз, до кхоачашъ ьаьнар паччахьалкхенга дуьх, шура, фуаш доХкара планаш. Хьайбай боахамашкара болхлой ґІоаґІа оарцаґІаьлар баьхьан доаьш 1964-ча шера дика камаьхал яьлар цар — духььашца хаьнал хьаьха кхоачашъйр паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара планаш а цу даькъе тІаийна декхарашн а. Балхаш дика дир совхоза цхьоалагІчен йиґлагІчен отделеней лелодарша. БІаьхаш дика дарах шинна коллективана соґІаета телевизорашн енний.

Паччахьалкхенга шурен дуьхьа доХкара планаш ишта толаме кхоачашъьлй «Дружба», «Новогрозненский», «Южный» яхача совхозаша а.

Паччахьалкхен декхар шоаПта тІа а ца дуьхьал 1964 шу дика чаккхьаккхар Наьсарен производственни управленерча «Наьрановский» совхозо, «Кавказ» ахачен А. Шерпиева пІерачкен колхозаша. Нов. Курчен председатель а воаьлл йолча лоамарча А. Шерпиева пІерачкн а колхозашцер дуьх, шура, тха доХкара дАькъера ший деррига декхарашн.

ДІадаха шу дикача хьокхамашца чаккхьаккхар Грозненски районерча оалхзаранан лелодарша а. Цар планаз соннаґІа 1254 эзар фут ДІаделар.

Шоай декхарашн толаме кхоачашцдь деррига боахамаш дувца хала да.

Паччахьалкхен декхарашн дизса кхоачашъ а дАь, моаех «декхар» а ца хьарчаш керда 1965 шу ДІадоХлаьрш бущдача хана хьолхабаза баррбаш республика чІеІьашкахьа теттараш а. Уж ХІара болхаш долаш, еррига республика хьаййца аьлча, хьайбашкара йоаьлаш цхьаькъа тайпа продукцеш а кхоачашъьяьщ уж продукцеш кийчъяра даькъера паччахьалкхен планаш.

1964-ча шера эттта хиннача цу тайпарча хьало чІоаґІа оарцаґІаьла беза боахамий, бригадай, фермай кулгалхой — хьайбай боахамашкара берриига болхой.

БАЛХА тІехь кхоачамбоацараш а долаш ДІадоледе йийт ян боахамера керда шу. Дика боахамаш вайцна кІезнга дан. Царца нийсдаьла деза тІехьаДуьсл боахамаш.

Хьаьндаргьа ьай Сунженски районера «Победа» яха колхоз. Уххаза дукха хьайбай да: 900 етт, 600 ЗІамига бежан, хьахьарч, жа.

Уж деррига хьайбаш дика іанрара дахара дукха доакъар эш, хІьаьта из эшачуд дукхха а кІезнгаґІа кийчьаьд боахаме. Доакъар кийчдара ґІулаьхха чІоаґІа новкъарле ййр 1964-ча шера климатически хьалаш во оттаро, дукха хьаькъгА а хьисап де а деаш ґІулаьх этта эшачуд ньпачча боРаме хьайбашкара доакъар ДІакхачйтара.

Цудухьа колхоза шурий-товарни ферме цІаккха а лорзаґІа ца йоаьлйташ чІоаґІа лелаю ден распорядоки хьайбаш кхабара режими.

Кхьметтел доакъар шорта кхоачамбоацаш ца хилча а, эшпача тайпара кийчдеш, тоадеш из дехкаш хилча торо я хьайбай продуктинстана из ґІулаьх лоадлаа на Іаткьийта. Из хьахьокх «Победа» яхача колхоза опыто.

Доакъар шорта цеце а, из кийчдеаґІен хьайбашта ДІадехкилгеи хьисалаца лелаДар бахьан долаш аьхки луш хинначуд дукха кІезнгаґІа ящ колхозе доахана ду шура. Цу деша ишта доахьа повкъостад ду хьайбаш ґІийла ца хиларо а хьайбаш лелаДарий коллектив барт тайнен опыт йоьлаш хиларо а.

Іан замалахь доахана шура йоьхаьр, из хана ший болх ба, яхаш, бехказа даккха ґІертам бар соахка боахамий цхьабола кулгалхойн специалисташ. Из ишта дан. ІхьаькХа а ньк баР Іан замалахь доахана шура кІезнгаґІа ялар бехказа даха, цунна мутІаьхьа хила.

Эшшана тайнара доакъар кийчдеш, ден распорядок телха ца еш, боккъонна доаьхо а еш хьайбашкара йоаьла, уж чудоаХка помещенеш йІайха а ца а лелаеча боахамашка йизза торо я доахана Іай луш йола шура аьхки луш хинначуд кІезнгаґІа на хилийта.

ИЗ ишта хилар къаьтта дика хьахьекхуьвай аьккхача толашаґІа болча хьайбаш лелодарша. Царех я «Наьрановский» совхоза Аьлиг-Юртарча фермя колектив, «Джалка» яхача совхоза цхьоалагІчен йиґлагІчен отделеней шурий-товарни ферман, Грозненски района №1 йолча шурий совхоза, № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза, «Красный пахарь» яхача Шелковски управлене колхоза шурий-товарни ферма, Наурски района «Терский» яхача совхоза хьайбаш лелодарш, ишта кхы дукхха коллективаш толашаґІа болча хьайбаш лелодарш.

Шоаш деттача доахах хІара Іаттагара ДІадахачча шера 2300—2500 килограмм шура яьккха 200 соґІа доарха я вай республике.

ДІадахача шера геттара лиця хьоХамашца даьхад уж доаркашца: «Наьрановский» совхозерча Барадоева Лемкаси Алимжанова Джарикиен, Шаьла района Ленина пІерачча колхозерча Таьбаева Кхоьхаси Бутаева Мадентен, «Красный пахарь» яхача Шелковски колхозерча Нагуманова Галинас, ишта кхы дукхаьнеша а.

Геттара дика камаьхал яьлар «Новогрозненский» совхозерча доярка Э. Эдиевсултановай. Ше детташ долча дуХьашца дахкача 18 шинаьрах ХІарнагара 2000 килограмм шура яьккхаг ца. Ший балхина по кхы цІаькха а бакъдир, пагаьха санна детта доаґІача тайпара нийса детташ хилча, дуХьашца дахкаьча шинарашкара а дукхха шура яьккха йиш хилар.

ДуХьашца дахаьча шинарашкара дийнахь-бус лоадама хІама ца эшаш 8—9 килограмм шура йоаькх Урус-Мартана районе «Лермонтовский» совхоза нов. Арсанов Авалу бригадир волча шурий-товарни ферме.

Уж санна долча дуХьашца дахкаьча шинарашца аьлха 3—4 килограмм мара шура лаг «Джалка» яхача совхозо кхоалагІчо отделене. «Октября 40 шу» яхача совхозе, «Ингушский» совхозе, дукхха кхыча боахамашка.

Ділнад из ишта? ДуХьашца дахкаьч шинарашц деттар, царна ґІулаьх дер болх боаьшш а балхах лог ' дадаш а хиларга ьІеьжка, уж кхоабйтара а царна ґІулаьх дедга а дика-во хилаьра хьежка хуз из.

ДуХьашца дахкаьча шинарах дика етт бара Іалаьмге боккха лоарХІаш болаш да цу цун шин хьеХ. Алхха шура совхьяккхара пайдана хинна на Іеш, дегІаца цІий дикагІа лелийтара а, диа доакъар дикагІа сих латийтара а а доккха беркат доал шим хьерах.

Шийара доахан дуХьашца дахка кийчденнА делача ханнен денз лаьрХХІа цар шамарш хъуш, хІара Іатта «ламалаш» йовзаш, Іомаеш хилар бахьан долаш да, духхагІча даькъе, республике ґІорьаьшца йолча доарка Барахоева Лемзай хІара Іаттагара 4 эзар килограммагА кхоачаш шура хІара хакха ВІашгІехьалар.

ДуХьашца дахкаьчуд тІехьаґІа хьийна да Іеш, дахкалехьа а хье деза шинарий шамараш. Хаьданза хьувш хилча йийш я шамара форма хувца, када формеХьа шамараш доца доахан Іуланца хилийта, хІьаьта ду тайпара шамараш доца доахан шурийна дикагІа хилар гучадаьнна да.

Къаьстта белгалдакхха доа-ґона фермашка ден распорядок ледаьра ґІулаьх, хІана аьлча из Іалаьмге боккха лоарХІаш болаш да.

Іатта доакъар диллараш, хий молаДарех, из беттарах доаьлаш дан ґІулаьх. Из кІезнга да.

Доакъар дуХлаш, хий молаДеш салоІийташ тІехьа-хьалха а ца доахан, хьаьда цхьа ца хила еза доахаина, цхьан боараме ца юкъе йолийташ де деза уж деттилга а. Ишшта алхха дийна дадаш, а ДІаэтта латташ ялкхийта метаргьаш салоІаш йола за а. Іан замалахь дика ди деначуа хана прогулкана арадахх деза доахан. Дапне а даиза дарговадаш да Іан замалахь делкьа за хиналеьха шин-кхаь сахьта прогулкана ара а дахьа, доахаина 2—2,5 километр ницкъ байтилга. Гучадьлнад ишшта лелаш салоІийташ хьаьча доахана луш йола шура хьаьлагІа хулаш хилар.

ЦЕНХАШТТА теркам тІабахийта беза Іан замалахь доахаина меладеш дола хий боарраме температура йоаьлаш хилийтара. Іан замалахь доахаина хий меладара ґІулаьх геттара во латт Урус-Мартана, Шаьла, Наьдарен районий доахкуьна боахамашка, дукхагІча даькъе хи ІІара шийла хий меладу цига хьайбашта. Шелах худа лазаран хиларад соґІа из бахьан долаш шеДеннача хьайбаша дукхагІа дедду доакъар, хІьаьта шура Іожаш. Менна хийла хиІ хьайбаг деґІа эшшача боараме доахзарда энергі эш. ХІьаьта из энергі дуХььлла доакъарийна хьаье еаш а, цунга совленагІа доакъар а доХийташ. Тіаккха цу энергега дола доакъар зехьа довш худ из.

22 — 25 градусга кхоачаш шелал отта меаш я январь беттa. Нагахь санна хьайбашта хий меладара ґІулаьх сихха віашгІехьа на доакхье доахана чІоаґІа шура йожаш а хьайбашта лазаран хила а сахьат дан:

Кагийча хьайбашта хІаьта а неча а мегаргдан шийла хий меладе. Нагахь санна ферме хий дІоаьде віашгІехьадене, помещене из чудотта хІама а оттаьл сарреьха а цига чуэца деза моладе хий. Помещенеча температурага ДІакхоачаш дІоахургда из сахилалехьа.

Соаьха Іай массага а цхьан тайпара силосаиа, жомаца, бардаца кхабарах, доахан декъача доакъарга даха деза ханаш техлазарх, даха дезденнача доахаина миста доакъаран дехкарах республика дуккхача боахамашца Іодььчь Іаьсанга токсически диспенсер ахь лазар хилар.

ЦхьаІойча фермашка уьх шера а гучаьнна ьынай токсически диспенсе белгалонан. Керда Іодьь Іаьсий итт ди а даларьха геттара дуХьа доадеш дола из лазар ца хилийтара зооветеринарни специалисташ денхарийна ба даХка дезденна доахаин кхабарен царна ґІулаьх дарен бо-кьонан телха на эйтара чІоаґІа ґІаьхьоаш доаьтабе. ДаХкалехьен дехкачча тІехьаґІен шин кІира доахаина ґІенДаь на дуллаш соцадг деза сиЛОС, барда, зоом, хьоаьца миста доакъар. Царна меттеп дика йол ехкд еза цу доахаина. Геттара бокхха доарХІаен болаш да даха дезденнача доахаина дукхагІа минеральни подкормкаш хилар.

Республикерча колхозийн совхозийн хьайбаш лелодарашта къаьстта чІоаґІа бехктокхамера ха я кердача, 1965-ча шера хьалхара квартал. Дукха балхаш де деза доахана луш йола шура ДІаСамъьккхара, цунна мел эпна ЗЬаьлаш вайцна доаьш да. ДІадахача шера декабрь беттa дика ларр еллай январь беттa дукхагІа шура яьккхара. Декабрь беттa хьалхарча итт дийнахьа 1206 тоин, шоллагІча итт дийнахьа—1307 тоин, хьоалагІча итт дийнахьа — 1433 тоин шура ехкар паччахьалкхенга.

Паччахьалкхенга шура йоХкара темпаш кхы а дукхагІа лаьхьа еза январь беттa, хІана аьлча 1965-ча шера хьалхарча квартала ДІан хоачашъяра хьежжа хургда шура ДІаларр ах шера а тоаре планаш дика камаьхал а йоаьлаш хоачашъелга.

ЦХьАККХА ди тІехь ца а доаккхаш еррига та фермашкен доаркашкен ДІаХхачийта еза хІара денна яьккхен ДІаьлен еза чурий график, чІоаґІа ґІаьхьоаш доаттабе беза из график хоачашъяра, віашгІехьаьжка беза шурий хьоаьнда кьоастам бедда, мамотта хьаллаца беза шура да дукхагІен хьаьнаґІен йоаха боХлой.

Хьалхашка оттадь декхарашн сийленца кхоачашцелга. дика камаьхал а йоаьлаш хьайбаш Іаьнгара доаркашца — ишшта да хьайбай боахамашкарча хІара боХлочуьн сийлаьх декхар.

Г. ПЕТРОСОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства керттера зоотехник.

Къахьегама котало

Дика чаккхьаккхар семилетка яьлларІа шу Шаьла производственни управлене «Джалка» яхача совхоза цхьоалагІча отделене кхаьхьегамхошца.

Къаьстта белгалбаьнаб шура яьккхара йола шера план 12-ча декабре кхоачашъьн боаьш шурий ферма хьайбаш лелодарашн. ХІьаьта шу йистедаьга юхедисса 20 дийнахьа пар планаз соґІа паччахьалкхенна 20200 килограмм шура ДІаеннай.

Хьинар лох ца долийташ, даим дика кхаьхьийгар ферме Шахидова Зарета. Цо ший группераца хІара ца хоабаЧа Іаттагара 3010 килограмм шура яьккхай, хІьаьта ца хоабаЧа Іаттагара 2405 килограмм шура яьккхара Зандиева Нина.

Отделене кхаьхьегамхоша шура яьккхара меттеп дуХь, хьажжІаш, шекара спекла ДІаэлара а ґІехкоачашъьй паччахьалкхен план.

Дика кхаьхьийгар Айзьмиров Имран керте латтачча хьажжІаш кхеечча механизированни ленинец. Цо хІара гектара тІара 46,5 центнер хьажжІаш ехенЬй. ХІьаьта спекла кхеечча Муслиева Тамарас хІара гектара тІара 535 центнер спекла чуийЬай. Цу тайнара бола кхаьхьегамхой дуХХа ба отделене.

Уж толамаш дахарах цхьоалагІча отделенена производственни управлене гарара кара тела Цебайраьх еннай, хІьаьта хьайбаш лелодарашта «Сигнал» яха телевизорн бежа Іуштен доирхаштен ахчан соґІаги деннад.

ХІама отделене кулгалхой, специалисташ, берриига кхаьхьегамхой уьх шера кхы а дикагІа толамаш дахар дуХьа берриига низ ОарцаґІбаьккха кхаьхьегаш ба.

А. МАГАМЕТОВ.

БЕРКАТЕ ШУ

Дика чаккхьаккхад ДІадаха шу тха шурий-товарни ферма хьайбаш лелодарашца. ХІара Іаттагара хьалхарІа йоаькхаш хинначуд 300 килограмм шура ДІаеннахьа яьккхай цар. Тха колхозе юкъера лаьрХІача хІара кхоабаЧа Іаттагара 2500 килограммал соґІа шура яьккхай. ХІьаьта Науманова Галина, Кудашова Мария, Алитеева Ася санна болча дикагІча доарркаша цхьан Іаттагара 2750 — 3350 килограмм яьккхай.

Дика кхаьхьийгал тха кхаш лелодарашен механизаторашен. 2400 гектар йолча майда тІа хІара гектара тІара 20 центнер гарга ца бола ялаташ чуийЬай. хІьаьта 40 центнер йолаш хьажжІай а чуийЬар. Цу тайнара лаьхьа хьуьрЬам кхебе віашгІехьалаьрах торо хилар паччахьалкхенга ялат доХкара планаз 150 процент кхоачашъе. Цуо ґІеш ца хилийтара тІехьа кхоачашъьй шурен дьІтен доХкара план а. ДІаьхьал шера йолча заДаелл соґІа паччахьалкхенна ДІаденнад 279 центнер дуьхьл 700 центнер гарга шурен. Кхоачашъьй комсаи йоХкара планаз а.

Хьайбашка дика Іа дакхийта йиш хилийтар дуХьа дуХХа болх баьб тха хьайбаш лелодарашца. Гурахьа тха колхозхошца 6375 тоин гІожен 17 эзар тоин мошен доакъар Іаьлгдар. Из планаз доаґІачул шозза гарга дуХхагІа хул.

ДІадахача шера бабча балха итегашкен уьх шера де дезаччен кьедача дьхьаьа толамех кхоачамбе даґІан. Тха колхозе жа дебдарга ґІулаьх керттера даькъе лоарХІаш да. Уьх тІехьхарча ялх шера тха боахама жа 10 эзар устаґІа соВдьаьнна. Жена тІера тха даккхарах хІара бІаь устаґІана тІехьа боахарий кхедаран план кхоачашъьлр.

ТІехьадуе коа тІара оалхзаараш дебдарга ґІулаьх а. Уьх тІехьхарча шинґхьаь шера хІара ехкача котама тІехьара 90 — 100 фуъ мара гулде віашгІехьалаьр, хІьаьта тха лоалахоша «Коммунизмага бода нИкъ» яхача колхоза оалхзаараш леладеранна цхьан котама тІехьара 120—130 фуъ гулду.

Семилетка уьх тІехьхарча шера тха колхозна кхаьхьегамхоша лаьрХІад берриига пиз тІабахийта боахама массе а даькъе доккхий толамаш даха.

И. ЦЫРИН.

Шелковски производственни управлене «Красный пахарь» яхача колхоза председателе заместитель.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН, ХАЛКЪА ХЬАШТАША ДІАДЕХ

(Йистедоалар. Долалур 2-ча оагІе тІа.)

юкъехахьа еза. ЧІоаґІа лоарХІаме да, общественни производствен айнрца бола наьха материальни бесам соВбинкхар дуьхьа хьадда ґІулаьхкан плана тІа белгалдаХар. Юртара хІара кхаьхьегамхо дог тийша хила веза: цо болх дикагІа бойн, хьинар совдеанхоь, продукци дукхагІа йоаьхьа, цун кхаьхьегамах луш бола мах лаьхьгІа хургьанарах.

ПІулаьх доацан команда елга дита деазан хилар цхьаболча кулгалхошца цІаькха а ДІахайтача совнаґІа хургдан. Зуламе, юрта боахам дерІаьлара новкъарле ден хиларах тарра парте харцахь лаьрХІай шаблонни планированни яра практикаца. Цхьаболча кулгалхой, юрташца кхаьхьегамхой творчески хьинар мамотта хьаьлаца, Іилмаьнен хьалха латтача практикаеш ЦарагІаьЛнинарш юкъехьалаьра новкъостал де, моттигера хьаьлаш боахамашца спецификацин елгеи терказ деваа метте, администрирование наьхьа тІа уьтт, колхозхошта, юрташкарча специалисташца хетарашт треклаДаш, цар.

Цхьаш оагІорахьа, масала, хІанзаьнда из каст-каста деш хиннача тайпара, алхха дуХх доаккхаш хилар а лоарХІаш, мах бе мегаргбан болхамаш балха. Цу хана тергьал дацар цу боахама, кІы тайна продукци йоаьхаргІойлан, специализаци еш хилар. Планаш луча хана цкъаза производство ВІашкаоза езачу метте дукхкача мотивгашца дерриига боахамашта юкъе продукце масте тайпана ДІаеннаьр аьдаеш. ХІьаьта де цхьана а тайпара новкъостал дацар кхаьхьегамхошца ньйса наьхьаш ПІаьнгара ньйсбаьстан хьайбаш лелодарашен новкъостал дар — царех ваттт толамаш доахаргхилараьх бола тешшаш.

Партийни организацей декхар сеиах ламт аьлча, из латт, юртбоахама производствена планировани ара керттера принципашн, паччахьалкхена хьалхашкара шоай договорни дехкаран колхозашен совхозашен бо-кьонца кхоачаш ца дича дІуе ца хилар, юрташкарча берриига кхаьхьегамхошта ДІадовзийтарах. Материальничарна ньйсса бинза пайда эца беза моральни стимулех а, наьха сакхетам лаьхбе беза, деррига хьалха юкъара хьашташ цар кІоаґІга кхетадергдолаш хьалихебе беза ца. Шерра цІи хазийта еза шоай планашкен практически балха тІеи ца кхоачаш еча хана юртбоахама продукташ хаддаьнна дукхагІа яхаеи уж паччахьалкхенга йоХкарен торонашн кхетамца тергьалъеш царех пайда эцаьнн долча боахамий.

Дожхийн чоалхаеен декхарашн латт юрта боахама кхаьхьегамхошта хьалхашца.

ЧІоаґІа лоарХІаме да фермашна болхаьнга дика Іа дакхийтар, доакъарех нийсен диеен пайда эцар, доахаина ґІулаьх делга дика віашгІехьдаьккхар, доахан, кхаьстта а Іаьсий, метта лоаттаьгар, юкъарча хьайбай продуктивность лаьхьаеГа Іаьлаьдар, хьайбай продукце ХІара тайна паччахьалкхенга доХкара планаш тешшаме кхоачашъяр. Уж деШаш да колхозийн совхозийн партийни организацена коррТера уйла тІаяхийта доаьрдаш.

ХьатІаЙойаГІа бІаьстн 1965 шера производственни план практически хоачашцьр духьл лоаттабеча кхоьсама хьалхара этап хуРЬа. Дика кийчо е еза кхашкара балхаш ДІадоладаРа: фу цІенДеи кхаьстаеен деза, удобреен дукхагІа Іоае, балха теІашагІа йола технологи наха Іомае еза. Кхаьстта уйла тІаяхийта еза механизаторий кадраш кийчьара, хІара машина дика тоае, говзача кулгашка из ДІаала еза. Цу ґІулаьхха дуХХа хІама де йиш йоаьш а де деЗаш а ба «Сельхозтехника» специалисташ.

ВІаьстан кийчо ярш колхозашен совхозашен доХХа новкъостал де декхарийла ба юрта дола заказаш кхоачашцен бола промышленни предприяте болхлой. Цар декхар — техника, запасной оатхалаш, минеральни удобренеш, химикаташ, мехкадьта продукташ — бІаьстан юкъе кхашкара балхаш сиХденначча хана эпарг мел йола хІама шоай ханнахьа кийч а эь ДІаотт.эр. Культураш дика ДІайийча тешшаме лард хуРЬа лаХХа хьувкъамаш кхедара, юкъарча хьайбай боахам ДІаХо дегІабеззаба-ра, паччахьалкхен планаш дика кхоачашъра.

Юрта боахам мамотта айбар, продукци ДІаХо дукхагІа яккхарн кийчьяри — эттара лоарХІамеГІара деккар. Цунна тІаерзае еза партийни советски организацей, колхозийн совхозийн кулгалхой а специалистий а, юрта боахама беррнгача кхаьхьегамхой керттера уйла.

(5-ча январера «Правда»).

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІо, 9 январь 1965 шу.

Таганрогски комбайнови заводе ше Іойоассаеш кузов а йелаш самохадни шассе опытни хьалхара йонхха парти вІашагІйолалш латт. Дукха ха йалехьа заводера араяргьа уж.

В. Турбина суот. ТАСС фотохроника.

БЕРАШТА САКЪЕРДАМЕ Я

Наьсарен 11 шерарча школа спортзале кийчъь йоккха елка латт. Ухаза сакъердаме Іалхьу дешархошца шоай каникулаш.

Тахан а елка гонахьа гулбенна Дед морозаца хьежаш дукха дешархой ба. Дукха ца гоин хьвоагІа Дед мороз а. Зале музыка я. Сцена тІа боьв 6-ча класса дешархой, цар оттаю «Скори помощь» яха пьеса, цул тІехьагІа бегаш, халхараш, иллеш долхьу. Шиколе вчарг дикагІа вайнаьха халхараш деш дола М. Точиеви А. Долгиев кІаман костюмаш а тІаІиййха халха буьл.

Приз яккхара конкурс кхайкхаю цул тІехьагІа. Призераша юкъе ба Ф. Сакалова, А. Сагова, А. Авдеенко, А. Долгиев, М. Точиев, хІхьбараш а.

ЧІоагІа ранза долаш, лика сакъийрда пІаДолх берашца.

У. ДАУРБЕКОВ.

САГ ВИЙНАЧОА—ТОПАШ ТЕХАЙ

1933 шера вальча, вахаш белгалга маттиг йоацаш волча ЧАПАНОВ Мусий Махьмада 1963 шера 29 сентябре Сунженски районна Мужичарча хьу чанхйоахачча завода клуба іоххе, духхьал ший хупиганал тІеХадалар баьхьан делаш іохвоза шапта Іетта вийра граждани Хамхоев Хьажа-Мурд.

Саг вийнар цу дийнахьле лаца а лаьца, уголовни бехнтонхаме эзар.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча суда уголовни гІулакхашта йолча Судебни Коллеге 1964 шера 6-ча январе, гуччахьарча судебни заседане уголовни дешага а хьежа, М. М. ЧАПАНОВА эгІара чІоаргІа йола — топаш тоха суд йьар.

Приговор ихоачашдаьд.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

Шахматаш

Нохч-ГІалгІай АССР-а шахматех ловза сборни команда я РСФСР-е хьалхара моттиг а М. И. Чигорина кІерах йола кубок а яккхара йолча кхьашка дакъа лаца кийчлуш. Яхь діаьхоргьа Грозне 15—17 январе.

Къилбаседа-ХІирий, Дагестана сборни команданца вІашагІехетарІба Грозненски шахматисташ.

* * *

Республикеркха шахматин клубе чІоагІа къовсам латт ухх деношка. Физкультура коллективашта юкъе команданц хьалхара моттиг яккхара яхь чакхйоалаш я.

ХІинз хьалхе делаеш я ГАРО завода команда (21 очко), хІаьта Госбанка команда пооллагІча моттигеи (20,5 очко) бувзама горконтора команда кховлагІча моттиген (17,5 очко) я. Яхь діаьхьош я.

* * *

ЗІамагІа болча шахматистийн шашистийн команда яр Грозне хьалхара моттиг яккхара чакхвоалаш. Хьалхара моттиг яккхар № 22 йолча школа спортемеашца, шоллагІа моттиг— № 2 школа команда. Цул тІехьагІа йоІаьслар хІаране хьалхара моттиг яккхара яхь. ТІехдика лова Александр Хамт, яккха еачча 10 очкох ерриган а яьхар цо, хІаьта дукха ха йоаьшшан спорта тІаьхьалагІа разрад а яьккхай. А. Гайнаронске 9 очко я. Е. Расказова — 7 очко. Цу вІашагІккехтаро хьажьхьаргда малагІа за царна юкъе ший болашагІа.

* * *

ВОЛЕЙБОЛ

СССР-а хьалхара моттиг яккхара йолча кхьашка дакъа лаца кийчлуш я «А» классе чуйоагІа волейбольни команданц. 12 январе «Красный молот» завода спортивни Дворене городий матч йолалургьа.

Цунга дакъа доаьшан хургьа «Динамо» (Еревал), «СКА» (Ростов), «Буревестник» (Баку).

* * *

«Динамо» спортивни зале эстара ЗІамагІча волейболистий турнир чакхйолаш латт. 14 — 15 шерал дукхагІа ха яц цу команд-ашка ловзяча кІаьнкий йиІигийн. ХІара спортивни общества шоай декагІа ловзаш бераш хержаб. Дика лова кІаьнкий «Спартак» яха команда.

ЦІаккха а ца эпаш хьйоаГІа «Труд яхача общества волейболистташ а.

* * *

БАСКЕТБОЛ

Кердача 1965 шера хьалхара яхь хьайийлар республикерча эстара ЗІамагІча баскетболисташа. Республика чемпион аьнна йін яккхара кьовсам доаттабеш кІаьнкий 6 команден йиІигий 4 команден я. Хьалхарча туре № 2 йолча берий спортивни школа кІаьнкий команда котьмьлар «Труд» баскетболистеа — (счет 47:17). Общества «Динамо» кІаьнкаш эпаьбир къажача машинаньаьхьаонна (счет 35:24). № 2 йолча берий спортивни школа йиІигаш кортьяйлар (33:4) «Спартак» баскетболистеел, хІаьта «Локомотив» баскетболистташца лайза «Труд» общества йиІигаш яйтар (счет 25:9) йолаш.

* * *

Вай республикерча баскетболистий сборни команда РСФСР-а денархошта юкъе хьалхара моттиг яккхара яхь хьалхоьн я Краснодаре. Командай состава юкъе дикагІа бола баскетболисташ ба. КІаьнкий команда тренер В. Русаков ва, ХІаьта йиІигий команда тренер В. Шахвердов ва. Дика ловлаш дака ка яйла шун, баскетболисташ!

Д. КОДЗОЕВ.

УКХАЗА ДУХХА ЕЗА СПОРТ

Нохч - ГІалгІай педагогически училище вай республике хилаьрг совгІа вай мехка а йоккхачІарех цаІ я. Уххаза дешарн спортш шоай бувзам болаш да. Училищ-ан физкультура коллективо хІара шера дукха спортивни мероприятеш діаьхьу. Спорта массайочуа секцешка дакъа лоаьшан 380 саг ва. Соалха хиннача 20 яьхьашка дакъа лаьцар цар.

Къилбаседа-ХІирий, Дагестана, ПІаьбартой - Балкхарой, республикийн спортсменаш каст-каста дуй училище грозненцаш болчх.

Разрядникаш кийсбара план хІара шера тІеккхоачашъ педагогически училища. Дика ахетам Іу кьонача спортсменашта физкультура іьхача хьехархочо М. Магомедхаджиевен коллективна совета председателла Джаватхановен. Цар кхебаьб дика спорсменаш - активисташ Аттаев, Недзкова, Мадалов, Пенькова, Закриев. ЧІоагІа ухха оза студенташта туризм. Каст-каста ю студенташа хьехархочо нов. Л. Бабаева кулгаІ а деш дукха сакъердаме походаш, яьхьаш діаккхуь. Цу ГІулакхе доккха новкъостал ду студенташта саьда а дика деша а.

О. НИКОЛАЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

«Терек» кийчлуш я

Хала сезон чакхъьнна салоІаш хиннаб «Терека» футболисташ. Бакъда, ловзаш хиначарна а футбол езарашта а чІоагІа бергате, ирзе хилар діаьхьа сезон. Массанеза дагадовлаш да 1965 шера мала ловзарва-хьаг «Терек», чІоагІа хургІий-хьогІ команда («А» классе лоаьхьхьа а хьалгІа хурида).

Ухх сурта тІа шоана біаргагу діаяхача сезоне Іалькьмате дика лайна Жердев Александр, Косов Валентин, Шкодня Юрий, кхьбараш. ХІаьта тренировкаш е діаболаллуш ба грозненцаш, оха цхьабаьхкаб кхьчхалка ловзаш хинна цхьабола футболисташ а. ХІаьта а хьалха я прогноозаш е. Дерриг гучадарга біаьстан. Цудухьа тІагІерта кийчлуш ба грозненски футболисташ.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

ЮРИДИЧЕСКИ КОНСУЛТАЦИ

БОЛХЛОЙИ ГІУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ЧУХЬАРЧА КЪАХЬЕГАМА РАСПОРЯДКАХ

Малагіа порядок я болхлойи гІулакхера нахи балха діаэцара?

ЖОП

Балха саг діаэцача хана цунгара администраце діадеха деза:

а) кьахьегама книжка, хІаьта нагахьа санна эггара хьалха балха водаш из саг вале — эггара тІехьагІа цунга хинна гІулакх дувцаш йоІа домоуправленегара справка;

б) паспортех долча законодательствата хьежжа паспорт гойташ.

Уж документаш доацаш хилча балха діаэца йиш ац.

Кьаьстта гонаьлаш эпаьа балха саг діаэцача хана предприяте е учреждене администраце боьхьо я балха воагІачунгара липлом, е лаккера е юкъера кьаьстта деша заведени кистеяккхарх енна диплом хьаеха.

Балха діаэцар приказаца хоачашцеп да. Эггара хьалха балха бахькача наха уж балха діаийначуг тІехьагІа 5 ди далалецьа Кьахьегама книжка язду.

Малагіа порядок я болхло шийна тайна балхара діаваларя?

ЖОП

Болхлойи гІулакхера нахи шоаьта тайна балхара діаболаш хилча, уж декхарийла ба цу хьактехьа 2 кІира хьалхарІа предприяте е учреждене администрацега хоам бе. Ши кІира, ха чакхъьнначуг тІехьагІа администраце боьхьо ши шийна тайна балхара діаволаш волча болхлочоа расчет елга а балхара діавоаккхилга а тІехьадакха.

Балхара діавоаккхача дийнахьа болхлочоа е гІулакхерча сага из балхара діаваккхара хьаъьехьа дьйоазув тІадола цун Кьахьегама книжка цунна діадала а цунцара тІехьхьара расчет е а декхарийла я администраци. Цу хана балхара діаваккхара бахьан боьхьонца хІаьнз лелаш долча кьахьегама законодательства формулировкашка хьежжа е хІаьнз лелаш долча законодательства статья тІа легІа белгалдаккха деза.

Администраце керттера декхараш малагІаш да?

ЖОП

Предприяте е учреждене администраци декхарийла я:

а) болхлойи гІулакхерча наьхеи кьаьхьегам йийса, Іара болхлочоа гІулакхерча сагон ший специальносташ, квалификацеи болх бергбелаш діаэцІехьбаккха;

б) діаЛаваахийта болх діаболабеле из, долаш-дола моттигашка нарядаш тела а болхлойи гІулакхера нахи инструменташца, материалашца, запасной оатхьалашца Іалашбе а;

в) хІара болхлочоаи гІулакхерча сагаи ший белгалара моттиг, станок, машин яла;

г) машиншца, станокашца, кхийола оборудованн таханзна хилийта;

д) кьахьегама овсарле тІа-тІа ду кхаГІа лаккхьра эпа хьалаш лоаттаде;

е) кьахьегамен производственни дисциплина чІоагІъе;

ж) кьахьегам лорабарех дола заховаш боьхьонаш кхоачашъ, иу дахьле, оттаьв болхх ден распорядок боьхьонца кхоачашъ, кхерамален техникахи производственни санитариязи дола гІулакхаш чакхдаха;

з) оттаьлча ханашка алаш діатела;

и) болхлойи гІулакхерча наьхеи производственни деловойи квалификаци лаккъе;

к) болхлойи гІулакхерча наьхеи чуІеча ЦІеной-вахара хьалаш товхьа де дезар дар, царна эшарййи хьаштаьдарийи терко дикагІа е.

Малагіаш да болхлойи гІулакхерча наьхеи декхараш?

ЖОП

Болхлойи гІулакхера нахи декхарийла ба тешамеи цІепеи болх бе: кьахьегама дисциплина дика лелаш, чухьара кьахьегама порядок кхоачашъ, ханнаьха балха хьаьа; цхьаьхха хІама дорахІа ца доаьлийтаи біарччача балха денах производственни гІулакхашта бизза пайда эца; администраце тІадилла гІулакх шийханнаьеи йийсеи ихоачашде; шийханнаьха а боьхьонца а шийна нарядехи заданеехи бенна болх ихоачашбе, балха норманг ихоачашъе, уж тІехьхоачашъе гІерта технологически дисциплина боьхьонца делае, балха тІа брак ца хилийтеи тІехдика беш из чакхбаккхеи, социалистически доалаьце — машиншца, станокашца, инструмент, спецодежда, иштта кхыйола хІамаш — чІоагІа лорааеш лелае; кхерамалеи техникаех, производственни санитариях противопожарни охранех дола хІамаш дизза кхоачашде, діаеннача спецодеждахи лорааеча приспособленеехи пайда эпаш хила; ше болх беш йола моттиг сменах шийна хьатІаоагІачча болхлочунга талханзен цІепеи йолаш діаяла.

Закона могийташ йола прогул малагІа я?

ЖОП

Прогул лоарХІ цхьаьхха бахьан а доацаш біарччача лийнаьха балха тІа ца воагІаш Іийна. Цу тайпара прогульщинашш лоарХІ болхлойи гІулакхера нахи, нагахьа санна маларах беха уж балха баьхьа хуле.

Законах малагІа тайпа таІаэзар ду нъаьхьегама дисциплина толхарах?

ЖОП

Кьахьегама дисциплина толхарах предприяте (учреждене) администраце деш дола дисциплинарни бехкаш да:

а) замечани

б) выговор

в) строги выговор

г) кхо бутт ха а оттаьл алани кІеЗигагІа долча балха тІа валийтар.

Малагіа бехн бу цхьаьнхи бахьан доацаш прогул ярах?

ЖОП

Болхлочо е гІулакхерча сагоі цхьаьхха бахьан доацаш прогул ярах предприяте кугаллочо уях лоХерчарех цхьа бехн бу:

а) лаккхе дийца дисциплинарни бехкаш е дуккхача шерашка болх барах алаелена процент тІаТохха е единовременни вознаграждени тела оттаьлча предприятешка дуккхача шерашка болх барах тІатохаш дола процентах 3 бетта вакхдар е дуккхача шерашка болх барах луш йола единовременни вознаграждени 25 процентагга кхаччалца лохьар;

б) бахьан доацаш прогул ярах балхара діаваьккхаш аьнна Кьахьегама книжка тІа белгало а еш балхара діаваккхар;

в) предприяте (учреждене) кулгаллочун боьхьо я шийтара лаккхе йийцача дисциплинарни вызскаемеш та меттел кьахьегама дисциплина толхарах йола материал новкъостий суд хьажийта діачуйла.

Р. ФУДИМ,
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча суда штате йоаца консультант.

АПН телетайпа лента тІара

ДРВ керда предприятеш

ХАНОЙ. (АПН корр.) Діадаьхача шера Демократически Вьетнаме хьалгІе йоІаьъ а реконструкци еш а я 217 хьалкъа боьхьама промышленни объект. Кийчоп балхоШ чакхдаьннначуг тІехьагІа советски специалисташа дакъа а лоаьцаш Ча яхача хин тІа сиХьгьа хьалгІе йоІаьлий «Тхань Ба» яха ГЭС. Республике эггара йоккхачІарех йола гидроэлектростанци хургьа из.

Діадаьхача шера Советски Союза новкъостаца хьалгьъь Уонг Би яха гидростанци а хьалхара агрІа болх бе йоІаеннай. Боьхьонца йистеньча 96 эзар киловаттсахьат виз болаш хургьа из станци.

Производственникашта Ханое діаеннай 8-ча марта цІерах йола текстильни комбинат. Керда ши цех хьаьЙ ХаноЙеи механически заводе. Советски инженераша дакъа а доацаш хьалгІе кийчъеш я металл теда иза бола станокаш арахецаргйола цех.

1964 шера моттигера лоарХІам болаг 1000 совгІа предприяти болх бе йоІаеннай республике.

Югославски медикий толам

Искусственни дегаехи петкехи, хІаьта иштта гипотермехи (31 градусга кхаччалца сага хеГІадара температура хоГьгІагІ) пайда эцар бехьаьнце, ялар Югославски халкъа Эскара петтерча хирургиГа. Пема-медицински Академе хирургически клиника заведующе профессора Исидор Папое, ХІаьнз югославски медикий ВІаьнгІа болх бе йоІаеннай. Боьхьонца йистеньча 96 эзар киловаттсахьат виз болаш хургьа из станци.

Производственникашта Ханое діаеннай 8-ча марта цІерах йола текстильни комбинат. Керда ши цех хьаьЙ ХаноЙеи механически заводе. Советски инженераша дакъа а доацаш хьалгІе кийчъеш я металл теда иза бола станокаш арахецаргйола цех.

1964 шера моттигера лоарХІам болаг 1000 совгІа предприяти болх бе йоІаеннай республике.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЛАТИНСКИ АМЕРИКЕРА КЛАССОВИ КЪОВСАМАШ

Діадаьхача 1964 шера дукха классови тІемаш хилар латиноамерикански континенте. Бразилийаштеи мексиканаштеи, аргентинаштеи колумбийаштеи, чилийаштеи венесуэльаштеи юкъе эзараш километраш юкъ яле а, дукха да цар вахаре цхьатара долаш: уж дерриг къамаш къе дах, экономически тІехьалиса да, ахфеодальни порядок йолча политически реакце иизаш ду царна, американски монополеша, банкаша, корпорацена декъ цар рузкъаш.

Мексикера дена Аргентине кхиччалца, доккхача а ЗІамагІча а мехкашка шоай вахара боьхьонаш, кортамукъаЛе біаьхьаре кьовсам доаттабу кьахьегамхошца. Классови тІемий фронт ерригача конгрессе яьржай. Бакъда, эггара прагІа а чІоагІаГІа а классови тІемаш хиннад Латински Америка йоккхагІа йолча пачхьахьаькле — АРГЕНТИНЕ. Из кьовсам кьаьстта чІоагІбелар аплредагара июнага кхаччалца йолча хана. Иинь бетта кьахьарча деношка цхьатарра йиІъ эзар совгІа завод, фабрика, шахта, электростанци, машиншьаьца депо діаЛаьлийу миллион совгІа болхлочо. Аргентински кьахьегамхошца классови тІемашца эггара хьалха дах ХІама дар из, предприятеи діалувцар. Доаьшца аьлча из кьовсама кердА форма я. Болхлоцца цхьана забастовка еш бар гІулакхера нах, студенташ, хьехархой. Стаченникаш 3,5 миллиона совгІа бар. Октябрь бетта шин дийнахьа забастовка йир 240 эзар педагога, бетта болх баьзар почташен телеграфои.

Кьахьегамхой низах ца йоаЛаш репрессивни законодательство діаЛаьккхар правительства, мехка меХдаьлтах пайда эца аьнна американски компанешца яь соглашеен йохаййр.

ПІаГІерта кьовсам доаттабир ЧИЛЕ пролетариата а. Елини профсоюзни центра хьхьхлеца массеткх дийнаьха предпринимателийн реакцеи атакаш юхатташ майра кьувсаи хилар ворхІ біаь эзар кьахьегамхо юхатохаргбола низ бац.

Франце ши миллионал духхаГІа кхьча мехкашкара болхлой ба. Хьабеча цхьан балхах французштачуг кІезигагІа аЛаеи ду царна. Социальни страхованеи Іалашоеи закона чу а баГІад уж. Царех духхагІбарах промышленни центрашта уллув горинташка бах. Цу бунех «бидонвиллам» е «сагалий поселпаш» аьле цІи йоаьхх.

Сурта тІа: город Надтера уллувра хьчча мехнарча болхлой горинташ.

ТАСС фотохроника.

ЛадувгІа

РАДИО: 6.30 — Юртбоахьма болхлошта лаьрхІа передача (нохчий меттала). 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета оцІаьнгаш тІара. 8.25 — Концерт. 8.45 — «Кьона тІехьаьс яха передача (нохчий меттала). 16.05 — «Вайгара хан, литературта декхарашн» яхя литературни передача (гІалгІай меттала). 16.20 — «Кьонал» яха передача (нохчий меттала). 16.35 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.00 — Москвера трансляци. 18.23 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — Нохч-ГІалгІай иллеш аьнарашн. 19.00 — «Юкъара порядок лорьеш» яха радиожурнал (эрсий меттала). 19.30 — «Хьийга гоьзал» яха промышленности болхлошта йола передача (эрсий меттала).

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — Передачай программа. 18.25 — Гергарча истола гонаьх. Дуцен хьажьвитта юкъера политически гІулакхий хьакъьхьа хьамаьл. 18.55 — «Хьуна фальт» яха бакъдолчоа тІера хьиййна фильм. 19.15 — «Нижъ чакхеечу болаш» яхх киноочерк. 19.30 — Ленински премн яккхара хьалхататтар. Эсембаев Махьмуд. 20.10 — Берашта дола мультфильм. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — «Крепостная актриса» яха художественни фильм. 22.00 — «Россеи иллеш» яха бакъдолчоа тІера хьиййна фильм.

Город Грозне, Победа проспектГа, 38, кв. 23, яхаи болча гр-кзе Лейбург Алла Викторовнае суде ленад гор. Грозне, Революце проспектГа, 2. кв. 12, вахаш волча ший мьаргара Лейбург Альберт Ивановичагара ше хьалдаьх доаш доаш.

Дош дувнаргда гор. Грозне Заводской района калкъа суде.

Город Грозне, Заводской районе, 30-ча корпуса 26-ча квартире вахаьна гражина Якубчук Владимир Емельяновича суде ленад город Грозне, Кабардински улицаГІа, 11/27, кв. 26, яхаш йоа ший сесат Наумкина Надежда Филипповна ше йитарах доаш доаш.

Дош дувнаргда Ленински района калкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦІеча фронтовийн улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехтохкаьнн секретара — 2-45-48; партийни кхаьрен, промышленнийн, юртбоахамен, письмой отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции.

СФ05005 Заказ № 76